

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 43 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

**Endringer i Svalbardloven m.m.
(tilpasning til ny kommunelov)**

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold.....	5	3.9	Valgbarhet, ombudsplikt og suspensjon	14
2	Bakgrunnen for proposisjonen	6	3.9.1	Valgbarhet	14
2.1	Kort om Longyearbyen lokalstyre. Gjeldende rett	6	3.9.2	Ombudsplikt, uttreden og fritak ...	14
2.2	Nærmere om lokaldemokratiet i Longyearbyen	7	3.9.3	Suspensjon	15
2.3	Bakgrunnen for forslaget til lovendring	7	3.10	Valg av medlemmer til folkevalgte organer	15
2.4	Lovteknisk metode	7	3.11	Godtgjøring og velferdsgoder	15
2.5	Høringen	8	3.12	Utvidet innsynsrett og taushetsplikt for folkevalgte	15
3	Gjennomgang av de delene av ny kommunelov som berører Longyearbyen lokalstyre	9	3.13	Saksbehandlingsregler for folkevalgte organer	16
3.1	Innledning	9	3.14	Særlige regler om inhabilitet for folkevalgte og ansatte	16
3.2	Om formålsbestemmelsen m.m. ..	9	3.15	Økonomiforvaltning	16
3.3	Virkeområde	10	3.16	Privatrettslige virkninger av at disposisjoner er i strid med reglene om lån og garantier	17
3.4	Informasjonsplikt m.m.	10	3.17	Selvkost	18
3.5	Innbyggerdeltakelse	10	3.18	Internkontroll	18
3.5.1	Innbyggerforslag	10	3.19	Kontrollutvalget og kontrollutvalgssekretariatet	19
3.5.2	Lokale folkeavstemninger	10	3.20	Revisjon	19
3.6	Folkevalgte organer og administrasjonen	11	3.21	Styring og kontroll med ekstern virksomhet	19
3.6.1	Generelt	11	3.22	Statlig kontroll og tilsyn m.m.	20
3.6.2	Folkevalgte organer	11	4	Økonomiske og administrative konsekvenser	21
3.6.3	Folkevalgte	12	5	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovendringsforslaget	22
3.6.4	Tittelen på administrasjonens leder	12			
3.6.5	Roller og oppgaver for administrasjonen	12			
3.6.6	Delegering	13			
3.7	Lokalstyreleder	13			
3.8	Kommunale foretak	14			
				Forslag til lov om endringer i Svalbardloven m.m. (tilpasning til ny kommunelov)	28

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 43 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i Svalbardloven m.m. (tilpasning til ny kommunelov)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 20. desember 2018,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) m.m. Endringene er basert på den nye kommuneloven (lov 22. juni 2018 nr. 83) og gjelder Svalbardloven femte kapittel Longyearbyen lokalstyre. Kapitlet bygger på reglene i dagens kommunelov, og må tilpasses til den nye kommuneloven. I proposisjonens kapittel 2 gis det en kort redegjørelse for etableringen av Longyearbyen lokalstyre og dagens rettssituasjon. Departementet foreslår noen lovtekniske endringer ved at det i større grad enn i dag brukes henvisninger til kommuneloven. Forskrift 14. desember 2001 nr. 1392 om saksbehandlingsregler for Longyearbyen lokalstyre og om de folkevalgtes rettigheter og plikter (saksbehandlingsforskriften) foreslås opphevet. Hjemmelsbestemmelsene i Svalbardloven blir opphevet med dette forslaget og forskriften vil bli opphevet ved en egen forskrift. I kapittel 3 gjennomgås og vurderes alle de relevante delene av ny kommunelov, og inndelingen av kapitlet følger kapittelrekkefølgen i Prop. 46 L (2017–2018) lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (heretter benevnt Prop. 46 L).

Det vises til nevnte proposisjon for nærmere utdyping av og begrunnelse for forslagene.

Departementet foreslår at ordlyden i den gjeldende formålsparagrafen, jf. Svalbardloven § 29, videreføres. Ellers foreslås at hoveddelen av reglene i den nye kommuneloven gis anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, med enkelte unntak og særordninger. Den nye kommuneloven er en rammelov slik dagens lov er, og viderefører kommunenes vide adgang til selv å bestemme egen organisering. Det samme kan sies om Svalbardloven femte kapittel og endringsforslaget her for Longyearbyen lokalstyre.

Ikrafttreddelsen av endringene i Svalbardloven vil skje samtidig med ikrafttreddelsen av den nye kommuneloven. Ulike bestemmelser antas å tre i kraft til forskjellig tid. Deler av kommuneloven forventes å tre i kraft 1. juli 2019, mens andre deler, som økonomibestemmelsene, trolig vil utsettes til 1. januar 2020. Det er aktuelt med noen overgangsregler for å sikre en god overgang til de nye lovreglene. Det vil også være aktuelt i forhold til endringene i Svalbardloven.

2 Bakgrunnen for proposisjonen

2.1 Kort om Longyearbyen lokalstyre. Gjeldende rett

Longyearbyen lokalstyre ble opprettet 1. januar 2002. Med dette ble det innført lokaldemokrati i Longyearbyen på Svalbard, som det siste stedet i Norge. Etter flere utredninger om spørsmålet gikk regjeringen inn for en modell som ligger nært opp til fastlandsmodellen, men uten å gjøre Longyearbyen lokalstyre til en kommune. Se mer om dette i St.meld. nr. 9 (1999–2000) Svalbard og Ot.prp. nr. 58 (2000–2001) lov om endringer i Svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen).

Det fremgår av Ot.prp. nr. 58 at begrunnelsen for å innføre et utvidet lokalt folkestyre i Longyearbyen, var de samme argumentene som begrunner det kommunale selvstyret på fastlandet. Ved å velge sitt eget lokalstyre ville innbyggerne i Longyearbyen få mulighet til å påvirke beslutninger som angår de lokale forholdene, og beslutningene ville tas så nær de berørte som mulig. Dette ville igjen kunne gi en bedre tilpasning til lokale forhold og stimulere til økt engasjement og fellesskapsfølelse i lokalsamfunnet. Det ble likevel påpekt at det gjør seg gjeldende særlige forhold på Svalbard, som hensynet til de utenrikspolitiske forholdene og statens særlige behov for kontroll med øygruppa, blant annet med tanke på de høye nasjonale miljømålene som er satt for Svalbard. I tillegg ble de samfunnsmessige særtrekkene ved Longyearbyen som bosted tillagt betydning. Samlet sett ga dette et annet rammeverk for et lokaldemokrati i Longyearbyen enn på fastlandet.

Et viktig premiss for Longyearbyen lokalstyres virksomhet kommer til uttrykk i formålsbestemmelsen i Svalbardloven § 29. Lokalstyret skal fungere «innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk». I ovennevnte Ot.prp. nr. 58 sies det at «den foreslåtte formålsbestemmelsen for Longyearbyen lokalstyre er i større grad enn kommuneloven § 1 ment å være retningsgivende for Longyearbyen lokalstyres virksomhet, og vil kunne medføre begrensninger i Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse». Det påpekes videre

at det er naturlig at slike overordnede politiske føringer som trekkes opp i de ulike dokumentene til Stortinget om Svalbard, danner ytre rammer for det lokale selvstyret i Longyearbyen.

Det ble tatt utgangspunkt i at Longyearbyen lokalstyre så langt som mulig skulle ha den samme alminnelige kompetansen som kommunene på fastlandet. På grunn av de særlige forholdene på Svalbard ble det imidlertid fastsatt en presisering av Longyearbyen lokalstyres handlefrihet i Svalbardloven § 31 første ledd: «Longyearbyen lokalstyre kan drive virksomhet av allmenn interesse som har tilknytning til Longyearbyen og som ikke ivaretas av staten.» Ifølge forarbeidene ligger det i uttrykket *allmenn interesse* en forutsetning om at det er i fellesskapets interesse at Longyearbyen lokalstyre engasjerer seg i oppgaven. Tiltakene skal *ha tilknytning til Longyearbyen*, jf. § 33 om Longyearbyen lokalstyres myndighetsområde. Unntaket om at oppgaven ikke må *ivaretas av staten*, bygger på at Longyearbyen lokalstyre ikke skal kunne opprette alternativ virksomhet der det allerede finnes et lokalt statlig tilbud.

Ellers er store deler av regelverket i kommuneloven gitt anvendelse for Longyearbyen lokalstyre gjennom henholdsvis egne regler i Svalbardloven, forskrift til Svalbardloven, jf. forskrift om saksbehandlingsregler for Longyearbyen lokalstyre og om de folkevalgte rettigheter og plikter (saksbehandlingsforskriften) og ved henvisninger i Svalbardloven til kommuneloven. Rammene for Longyearbyen lokalstyre, lokalstyret selv og de øvrige folkevalgte og administrative organene i Longyearbyen lokalstyre er fastsatt ved egne regler i Svalbardloven, med samme innhold som de tilsvarende bestemmelsene i kommuneloven. I saksbehandlingsforskriften finner man regler om forholdsvalg, møteoffentlighet, plikten til å ta imot valg og delta i møter, suspensjon, pensjonsordning m.m., med samme innhold som de tilsvarende reglene i kommuneloven. Kapitlene i kommuneloven om økonomiplan og årsbudsjett, gjeldsforpliktelser, lovlighetskontroll og godkjenning, statlig tilsyn, kommunalt foretak, internt tilsyn og kontroll mv., gjelder i all hovedsak direkte for Longyearbyen lokalstyre gjennom henvisningsbestem-

melser i Svalbardloven. Bestemmelsene om åremål og om innbyggerinitiativ er også gitt tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

2.2 Nærmere om lokaldemokratiet i Longyearbyen

Som nevnt over er ikke Longyearbyen lokalstyre en kommune, men har mange av de samme oppgavene og i hovedsak de samme rettslige rammene som kommunene. Det er imidlertid lagt til grunn at Longyearbyen ikke skal være et livsløps-samfunn, og det innebærer blant annet at det offentlige tjenestetilbudet innenfor viktige felt som helse- og sosialområdet ikke finnes eller er begrenset. Siden etableringen har Longyearbyen lokalstyre innenfor sine ansvarsområder fortsatt å utvikle seg i retning av å likne en kommune, og er i dag et moderne familiesamfunn med en godt utbygd infrastruktur og et tilpasset tjenestetilbud. Longyearbyen har også blitt et mer komplekst samfunn med mange av de samme utfordringene som kommunene har. Longyearbyen lokalstyre kan på mange måter sies å ha blitt et mer modent lokaldemokrati.

På regelverkssiden innebærer dette at endringer som er blitt gjort i kommuneloven siden 2002, i stor grad er blitt fulgt opp med tilsvarende endringer i Svalbardloven og saksbehandlingsforskriften. Enkelte regler som ikke ble innført ved etableringen av Longyearbyen lokalstyre, eller som ble gjort mindre omfattende for Longyearbyen lokalstyre enn for kommunene, er siden gjort gjeldende fullt ut. Det gjelder for eksempel innføring av obligatorisk kontrollutvalg og hele kommunelovens kapittel 12 om internt tilsyn og kontroll og revisjon. Reglene i kommuneloven om statlig tilsyn er gitt tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, og det samme gjelder bestemmelsen om innbyggerinitiativ.

Longyearbyen lokalstyre kan i dag sies å ha befestet sin posisjon som lokal myndighet og forvaltningsorgan. Gjennom de to stortingsmeldingene om Svalbard som er lagt fram etter at lokalstyret ble etablert i 2002 (St.meld. nr. 22 (2008–2009) og Meld. St. 32 (2015–2016)), har regjeringen signalisert at lokalt selvstyre anses som en god og hensiktsmessig ramme rundt forvaltningen av Longyearbysamfunnet, i likhet med lokalsamfunnene ellers i Norge.

Når et nytt regelverk skal fastsettes, er dette en viktig bakgrunn. I tillegg må det fortsatt tas hensyn til de særlige forholdene på Svalbard, og at staten har et særlig ansvar for hele øygruppa.

2.3 Bakgrunnen for forslaget til lovendring

Et forslag til ny kommunelov (NOU 2016: 4) ble lagt fram i mars 2016 og ble deretter sendt på offentlig høring. På denne bakgrunnen fremmet Kommunal- og moderniseringsdepartementet 16. mars 2018 en proposisjon til Stortinget, Prop. 46 L, med sikte på ikrafttreden delvis 1. juli 2019 og delvis 1. januar 2020. Kommuneloven ble vedtatt ved Stortingets lovvedtak 81 (2017–2018) og ble sanksjonert 22. juni 2018. Det må gjøres endringer i Svalbardloven som følge av den nye kommuneloven. Regelverket for Longyearbyen lokalstyre i Svalbardloven femte kapittel, er i all hovedsak avledet fra og har henvisninger til dagens kommunelov. Longyearbyen lokalstyre er slik det er redegjort for over, et lokaldemokrati underlagt noen andre rammebetingelser enn kommunene. Når det nå foreligger en ny kommunelov, har departementet sett det som viktig å ta en grundig gjennomgang av hvilke regler som skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre. Det har vært ønskelig både å vurdere innholdet og en mer hensiktsmessig lovteknikk. Lovforslaget bygger på bestemmelsene i den nye kommuneloven, som i hovedsak gjøres tilsvarende gjeldende for Longyearbyen lokalstyre. Forarbeidene til ny kommunelov er derfor svært relevante som bakgrunn for endringene i Svalbardloven. Der hvor det er behov for å ha egne bestemmelser for Longyearbyen lokalstyre, er det omtalt og begrunnet særskilt.

I ny kommunelov § 31-6 punkt 2 er det allerede fastsatt tilpasningsbestemmelser i Svalbardloven. Disse foreslås opphevet.

2.4 Lovteknisk metode

Det er et mål for reguleringen av Longyearbyen lokalstyre og dets virksomhet at denne er så lik det som gjelder for kommunene så langt det er hensiktsmessig. Et annet mål er å forenkle reguleringen rent lovteknisk. I dag er mange av bestemmelsene skrevet fullt ut både i kommuneloven og Svalbardloven eller i saksbehandlingsforskriften, i tillegg til at det er mange henvisninger i Svalbardloven til bestemmelser i kommuneloven. Vi foreslår ved denne endringen å bruke henvisningsteknikk i større grad av følgende grunner:

- Man slipper å endre Svalbardloven ved endringer i kommuneloven, med mindre det er ønskelig med ulike regler.

- En inkorporering av alle bestemmelsene i kommuneloven som også bør gjelde for Longyearbyen lokalstyre, ville være uforholdsmessig å ta inn i Svalbardloven. I dag er dette løst ved at mange bestemmelser er tatt inn i en egen forskrift (saksbehandlingsforskriften). Samtidig vurderes det som riktig at organiseringen av Longyearbyen lokalstyre er forankret i selve loven, så langt det lar seg gjøre.
- Regelverket bør være så lett tilgjengelig som det er praktisk mulig. Dagens delte regelverk kan neppe sies å være spesielt pedagogisk. Kommuneloven bør i størst mulig grad være hovedkilden for bestemmelsenes innhold.

På denne bakgrunnen foreslår vi å oppheve saksbehandlingsforskriften og hjemmelsbestemmelsene for forskriften, og isteden henviser til reglene i kommuneloven så langt det er hensiktsmessig. Når det står i loven at bestemmelser eller kapitler i kommuneloven gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, menes det at bestemmelsene gjelder for de tilsvarende organene, vervene og stillingene som brukes i Longyearbyen lokalstyre. Enkelte steder er det forklart nærmere hva som menes, f.eks. er det foreslått egne bestemmelser i Svalbardloven §§ 36 b og 36 c istedenfor å henviser til kommuneloven §§ 7-2 og 7-3. Se nærmere i spesialmerknadene til bestemmelsene.

2.5 Høringen

Justis- og beredskapsdepartementet sendte 5. juli 2018 på høring forslag til endring av Svalbardloven femte kapittel Longyearbyen lokalstyre – tilpasning til ny kommunelov, til følgende instanser:

Departementene og Statsministerens kontor

Direktoratet for arbeidstilsynet
 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
 Fylkesmannen i Troms
 Konkurransetilsynet
 Miljødirektoratet
 Mattilsynet
 Norges vassdrags- og energidirektorat
 Regjeringsadvokaten
 Riksantikvaren
 Statens kartverk
 Statens pensjonskasse
 Statistisk sentralbyrå
 Svalbard skattekontor
 Sysselmannen på Svalbard

Riksrevisjonen
 Sivilombudsmannen

Longyearbyen lokalstyre

Kings Bay AS
 Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS
 Universitetssenteret på Svalbard AS

KS (kommunesektorens interesseorganisasjon)
 Longyearbyen arbeiderforening
 Svalbard Næringsforening
 Svalbard Reiselivsråd
 Svalbard Science Forum

Svalbardposten
 Partiene på Svalbard.

Høringsfristen var 16. september 2018. Det kom inn elleve høringsuttalelser. Følgende ni instanser uttalte at de ikke hadde merknader:

Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Klima- og miljødepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Utenriksdepartementet

Norges vassdrags- og energidirektorat
 Statens kartverk
 Sysselmannen på Svalbard.

Det kom to realitetsmerknader, fra henholdsvis Longyearbyen lokalstyre og Statistisk sentralbyrå.

Longyearbyen lokalstyre anmoder Justis- og beredskapsdepartementet om å vurdere om det er hensiktsmessig med en generell harmonisering av begrepene i Svalbardloven femte kapittel mot begrepene som benyttes om tilsvarende funksjoner i kommuneloven. De viser til eksempler som administrasjonsutvalget, som tilsvarende formannskapet på fastlandet, og lokalstyreleder/nestleder som tilsvarende ordfører/varaordfører. For øvrig har ikke Longyearbyen lokalstyre merknader til forslaget.

Statistisk sentralbyrå anbefaler at man vurderer å oppheve unntaksbestemmelsen om rapportering til KOSTRA. Begrunnelsen er at det fra et statistikkfaglig ståsted vil være en fordel med kontinuitet i statistikken, som kan sikres gjennom at den samme rapporteringsplikten gjelder for Longyearbyen lokalstyre, som for kommuner og fylkeskommuner.

Høringsinnspillene kommenteres der hvor de hører hjemme i proposisjonen.

3 Gjennomgang av de delene av ny kommunelov som berører Longyearbyen lokalstyre

3.1 Innledning

Gjennomgangen følger kapittelrekkefølgen i Prop. 46 L (2017–2018). Det vises til denne proposisjonen for nærmere utdyping av og begrunnelse for forslagene. I all hovedsak mener departementet at de samme reglene som skal gjelde for kommunene, bør gjelde for Longyearbyen lokalstyre. Det er enkelte unntak som begrunnes særskilt i det følgende.

3.2 Om formålsbestemmelsen m.m.

Dagens formålsbestemmelse i Svalbardloven § 29 lyder som følger:

«Formålet med dette kapitlet er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig lokalt folkestyre i Longyearbyen, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av fellesinteressene innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk, og med sikte på en miljøforsvarlig og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet. Bestemmelsene i dette kapitlet skal også legge til rette for en tillitskappende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

Dette kapitlet gjelder for Longyearbyen lokalstyres virksomhet, herunder Longyearbyen lokalstyres virksomhet i medhold av andre lover.»

Denne bestemmelsen er i hovedsak lik formålsbestemmelsen i gjeldende kommunelov § 1, med den særregelen at lokalstyret skal fungere innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Se nærmere om dette i punkt 2.1 Kort om Longyearbyen lokalstyre.

I ny kommunelov § 1-1 er det tatt inn en ny og modernisert formålsbestemmelse som viderefører noen elementer fra gjeldende bestemmelse og har med noen nye. Det fremgår av forarbeidene at det har vært sentralt å få inn i bestemmel-

sen at loven skal fremme det kommunale selvstyret. For Longyearbyen lokalstyre passer ikke dette. Som nevnt over er Longyearbyen lokalstyre et lokaldemokrati som skal fungere innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Dette henger sammen med flere forhold. Longyearbyen lokalstyre har for eksempel ikke lokal skatteadgang. Longyearbyen skal ikke være et livsløpssamfunn, og har ikke fullt utbygde velferdstjenester, selv om det legges til rette for at de som bor der skal få tilbud om gode offentlige tjenester og ytelser. På noen områder har lokalstyret tatt et større ansvar enn det som følger av loven. Tilbudet om videregående opplæring er et eksempel på det. Videre er Longyearbyen i en særstilling blant lokalsamfunnene på Svalbard.

Det kommunale selvstyret er lovfestet i ny kommunelov kapittel 2. Longyearbyen lokalstyre er ikke en kommune og det fremgår av det ovennevnte at det ikke passer å lovfeste kommunalt selvstyre på Svalbard. Departementet foreslo likevel i høringsnotatet å presisere i Svalbardloven § 30 andre ledd at Longyearbyen lokalstyre er et eget rettssubjekt som kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar. Dette tilsvarer ny kommunelov § 2-1 andre ledd.

I ny kommunelov § 2-1 tredje ledd er det en bestemmelse om at kommunene utøver sitt selvstyre innenfor nasjonale rammer. I høringsnotatet ble det foreslått en bestemmelse i § 31 andre ledd som markerer at lokalstyret på tilsvarende måte som kommunene er underlagt begrensninger innenfor de rammer lovgivningen til enhver tid fastsetter. Men i tillegg tydeliggjøres de særskilte forutsetningene for Longyearbyen lokalstyre ved at det presiseres i lovteksten at myndigheten og virksomheten utøves innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslaget til §§ 30 andre ledd og 31 andre ledd. Formålsbestemmelsen i § 29 første ledd foreslås videreført.

3.3 Virkeområde

Virkeområdebestemmelsen i Svalbardloven § 29 andre ledd tilsvarer dagens kommunelov § 2 om lovens virkeområde. I ny kommunelov er bestemmelsen videreført, men passusen *herunder kommunal (...) virksomhet i medhold av andre lover* er tatt ut. Dette innebærer ingen realitetsendring, men gir en enklere bestemmelse. Bestemmelsen ble i høringsnotatet foreslått videreført på tilsvarende måte i Svalbardloven § 29 andre ledd.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet og viderefører Svalbardloven § 29 med en justering i andre ledd.

3.4 Informasjonsplikt m.m.

I kommuneloven § 4 er det fastsatt en generell plikt for kommuner til å informere om sin virksomhet, samt å legge forholdene best mulig til rette for offentlig innsyn. Plikten videreføres i ny kommunelov, med noen justeringer. Som i dag vil det være opp til kommunene selv hvordan informasjonsplikten skal fylles og organiseres.

Svalbardloven har ikke en slik pliktbestemmelse i dag.

I høringsnotatet ble det foreslått en tilsvarende regel for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene om informasjonsplikt, jf. forslaget i Svalbardloven § 32 andre ledd.

Forslaget innebærer at det vil være opp til Longyearbyen lokalstyre selv å avgjøre hva, hvor mye og hvordan det skal informeres og til hvem. Dette må vurderes ut fra lokale behov og tilgjengelige ressurser. Det er ikke en plikt for Longyearbyen lokalstyre å gi ut informasjon på andre språk enn norsk, men det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig med tanke på hvilken målgruppe man vil nå. Denne vurderingen må Longyearbyen lokalstyre selv ta i det enkelte tilfellet.

I høringsnotatets forslag til endringer i Svalbardloven, er det i § 32 første ledd foreslått at arkivlova skal gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene, på samme måten som forvaltningsloven og offentleglova gjør i dag. Siden Longyearbyen lokalstyre ikke er omfattet av arkivlovas definisjon av offentlig organ, er det behov for å ta inn denne presiseringen i Svalbardloven.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 32 første og andre ledd.

3.5 Innbyggerdeltakelse

3.5.1 Innbyggerforslag

Kommuneloven § 39 a om innbyggerinitiativ er i Svalbardloven § 44 a gitt tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Formålet med ordningen er at innbyggerne i en kommune skal ha mulighet til å sette nye saker på den politiske dagsorden og få løftet et slikt engasjement inn i det representative demokratiet. I ny kommunelov videreføres dagens bestemmelse med samme krav til antall underskrifter som etter gjeldende rett, dvs at minst to prosent av de folkeregistrerte innbyggerne må stå bak forslaget.

I høringsnotatet ble bestemmelsen ikke foreslått videreført i Svalbardloven. Vurderingen som lå til grunn for dette var den samme som lå bak forslaget om å beholde ordlyden i formålsparagrafen og ikke lovfeste kommunalt selvstyre på Svalbard. Longyearbyen lokalstyre er ikke en vanlig kommune, men et lokaldemokrati som må fungere innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Det ble også vist til statens særlige behov for kontroll med utviklingen av Longyearbyen.

I tråd med høringsnotatet og vurderingene der, fremmer departementet ikke forslag om å videreføre bestemmelsen om innbyggerforslag. Svalbardloven § 44 a foreslås opphevet.

3.5.2 Lokale folkeavstemninger

Det følger av kommuneloven § 39 b nr. 1 at kommunestyret selv kan bestemme at det skal holdes rådgivende lokale folkeavstemninger. Bestemmelsen er videreført i ny kommunelov. Ifølge forarbeidene er det likevel ikke avgjørende med en hjemmel for å kunne bestemme at det skal avholdes en rådgivende folkeavstemning i kommunen.

En tilsvarende regel er ikke gjort gjeldende for Longyearbyen lokalstyre.

I høringsnotatet ble det ikke foreslått å innføre en bestemmelse om lokale folkeavstemninger i Svalbardloven. Begrunnelsen var den samme som lå til grunn for å oppheve bestemmelsen om innbyggerforslag.

I tråd med høringsnotatet og vurderingene der, samt punkt 3.5.1 over, fremmer departementet ikke forslag om en bestemmelse om lokale folkeavstemninger i Svalbardloven.

3.6 Folkevalgte organer og administrasjonen

3.6.1 Generelt

Reguleringen av folkevalgte organer og administrasjonen er i store trekk lik for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene, men det er enkelte organer man ikke har i Longyearbyen, og de har til dels andre navn. I forslaget er det gjennomført bruk av henvisninger til ny kommunelov så langt det er mulig, og i større grad enn etter gjeldende rett. I den grad regler er formulert eksplisitt i forslaget, er det kun fordi man ikke har nøyaktig de samme organene eller samme navn på organene i Longyearbyen lokalstyre som i kommunene. Se også punkt 2.4 Lovteknisk metode.

3.6.2 Folkevalgte organer

I likhet med at kommunestyret er det øverste organet i kommunen, jf. kommuneloven § 6, er lokalstyret det øverste organet i Longyearbyen lokalstyre, jf. Svalbardloven § 30. Regler om sammensetning og valg av lokalstyret følger av Svalbardloven § 34 og forskriften om lokalstyrevalg. Valg til lokalstyret behandles ikke i denne proposisjonen.

Lokalstyret skal velge et administrasjonsutvalg etter reglene i Svalbardloven § 35 første ledd. Dette er et obligatorisk organ på linje med formannskapet i kommunene, jf. kommuneloven § 8.

Faste utvalg og komiteer, jf. kommuneloven § 10, er organer som kommunestyret velger om det vil opprette. Det samme gjelder for lokalstyret, jf. Svalbardloven § 36.

Lokalstyret kan velge å opprette lokalstyrekomiteer som saksforberedende organ for lokalstyret, jf. Svalbardloven § 36 a, som gir kommuneloven § 10 a tilsvarende anvendelse så langt den passer. Med *tilsvarende anvendelse* menes at kommunelovens regler skal gjelde på samme måte for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene. Uttrykket *så langt den passer* innebærer at det må gjøres en nærmere vurdering av hvilke deler av bestemmelsen som passer for Longyearbyen lokalstyre. Departementet ser ingen grunn til å videreføre denne formuleringen i forslaget.

Kontrollutvalg ble innført som obligatorisk organ for Longyearbyen lokalstyre i 2007, jf. Svalbardloven § 44, som gir kommuneloven kapittel 12 om internt tilsyn og kontroll og revisjon tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene. Her er det også føyd til *så*

langt det passer, men dette ser heller ikke ut til å ha noen selvstendig betydning og foreslås fjernet i forslaget.

I Longyearbyen er det ikke aktuelt med kommuneråd eller kommunedelsutvalg. Det er heller ikke gitt regler om institusjonsstyrer eller partsammensatte utvalg i Longyearbyen lokalstyre.

I ny kommunelov videreføres i hovedsak dagens regler om folkevalgte organer, med enkelte endringer og presiseringer. Bare organer som er nevnt i lov, skal kunne opprettes. I tillegg er det gitt en egen bestemmelse om andre kommunale organer, som blant annet omfatter partsammensatte utvalg, styret for en institusjon og for et foretak, og ungdomsråd mv. Reguleringen av disse er den samme som for folkevalgte organer.

En ny bestemmelse om ungdomsråd i kommuneloven og Svalbardloven er vedtatt, men ikke satt i kraft. I ny kommunelov ble bestemmelsen noe endret, og ungdomsråd ble gjort obligatorisk. Bestemmelsen i Svalbardloven § 36 b som er vedtatt ved lov 16. juni 2017 nr. 62, må derfor oppheves. Se romertall III i det vedlagte forslaget.

For øvrig utvides innholdet i dagens bestemmelse om kommunestyret noe, gjennom å presisere delegeringsmyndigheten kommunestyret har til de forskjellige organene og andre rettssubjekter. Formannskapet videreføres som et obligatorisk organ med den begrunnelsen at det er behov for et organ utover kommunestyret som ivaretar helhetsspektivet, særlig på økonomiområdet. Faste utvalg og komiteer blir ikke videreført som to separate organer, men slått sammen til én type organ kalt utvalg. Kontrollutvalget vil fortsatt være obligatorisk og i hovedsak underlagt samme regler som i dag. Det er vedtatt en egen regel om reglement for folkevalgte organer.

I høringsnotatet ble det foreslått at de folkevalgte organene i Longyearbyen lokalstyre reguleres likt med de tilsvarende i kommunene, men det ble ikke foreslått noen endring i navnebruken. Det ble foreslått henvisning til reglene i kommuneloven. I dag er ikke *styret for en institusjon og partssammensatte utvalg* regulert i Svalbardloven. Departementet foreslo at også disse organene tas inn i Svalbardloven gjennom henvisning til kommuneloven.

Longyearbyen lokalstyre har i sitt høringsinnspill anmodet Justis- og beredskapsdepartementet om å vurdere muligheten av en generell harmonisering av begrepene i Svalbardloven femte kapittel mot begrepene som benyttes om tilsvarende funksjoner i kommuneloven. Et eksempel er admi-

nistrasjonsutvalget som tilsvarer formannskap på fastlandet. Et annet eksempel er lokalstyreleder/nestleder som tilsvarer ordfører/varaordfører på fastlandet.

Departementet mener at det ikke er hensiktsmessig med en generell harmonisering av ordbruken i de to lovene. Ut over de to eksemplene *ordfører* og *formannskap*, ser vi ikke at det er andre begreper som kan harmoniseres. De betegnelsene man bruker i Longyearbyen lokalstyre i dag er godt innarbeidet og lett forståelige, og departementet ser ikke at det er behov for å endre på dette. Longyearbyen lokalstyre er heller ikke en kommune, og den navnebruken man har i dag er med på å tydeliggjøre dette.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til §§ 35 og 35 a.

3.6.3 Folkevalgte

Regler om de folkevalgtes rettigheter og plikter i kommunene er fastsatt i kommuneloven kapittel 7. Tilsvarende regler er gitt for de folkevalgte i Longyearbyen lokalstyre i saksbehandlingsforskriften kapittel 3, jf. Svalbardloven § 38. Regler om møteplikt og stemmeplikt følger av saksbehandlingsforskriften § 14 første ledd og tredje ledd. Disse reglene er videreført i ny kommunelov § 8-1. Øvrige bestemmelser om folkevalgtes rettigheter og plikter behandles andre steder, se punktene 3.11, 3.12 og 3.14.

I ny kommunelov § 5-1 fjerde ledd er det definert hvem som er folkevalgte; medlemmer av kommunestyret og andre personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ, eller et annet kommunalt organ etter § 5-2. Dette er ikke en utvidelse av hvem som er å anse som folkevalgt, men en tydeliggjøring.

I høringsnotatet ble det foreslått at de samme reglene om møteplikt og stemmeplikt mv. skal gjelde for de folkevalgte i Longyearbyen lokalstyre som i kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 36 a første ledd og § 35 fjerde ledd.

3.6.4 Tittelen på administrasjonens leder

Øverste leder av den kommunale administrasjonen er i dag omtalt som administrasjonssjef i kommuneloven § 22, og tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre i Svalbardloven § 39. I kommunene brukes ofte tittelen rådmann, mens i Longyearbyen lokalstyre tituleres lederen som administrasjonssjef. I ny kommunelov er kommune-

direktør fastsatt som ny tittel for kommunens øverste administrative leder.

For Longyearbyen lokalstyre passer naturlig nok ikke betegnelsen kommunedirektør, og i høringsnotatet ble det derfor foreslått å beholde administrasjonssjef som tittel for lederen av administrasjonen i Longyearbyen lokalstyre.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 39 første ledd.

3.6.5 Roller og oppgaver for administrasjonen

Det følger av kommuneloven § 23 at administrasjonssjefen er øverste leder for den samlede kommunale administrasjonen, og har som hovedoppgave å påse at saker er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt. Administrasjonssjefen har møte- og talerett i alle folkevalgte organer bortsett fra kontrollutvalget. Administrasjonssjefen kan få delegert vedtaksmyndighet i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret har bestemt noe annet. Etter § 24 nr. 1 kan kommunestyret tildele administrasjonssjefen myndighet til å opprette og nedlegge stillinger og til å treffe avgjørelser i personalsaker.

I hovedsak gjelder de samme reglene for administrasjonssjefen i Longyearbyen lokalstyre, jf. Svalbardloven 39, men det er ikke gitt like detaljerte regler. For eksempel er det ikke gjort unntak for møte- og talerett i kontrollutvalget. Det kan ha sammenheng med at det ikke ble innført obligatorisk kontrollutvalg da Longyearbyen lokalstyre ble opprettet og at dette ble oversett da kontrollutvalget ble innført i Svalbardloven. Det er heller ikke gitt en tilsvarende regel som i kommuneloven § 24 nr. 1 om oppretting og nedlegging av stillinger mv.

Ny kommunelov viderefører administrasjonssjefens (nå kommunedirektørens) ledelsesansvar. Kommunestyret kan bare delegere avgjørelsesmyndighet til kommunedirektøren i saker som ikke har prinsipiell betydning. Videre gis kommunedirektøren et lovfestet ansvar for det løpende personalansvaret for den enkelte. Adgangen til å bestemme at ledende administrative stillinger skal være åremålsstillinger, videreføres.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler for administrasjonssjefen i Longyearbyen lokalstyre som for kommunedirektøren i kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 39 andre ledd.

3.6.6 Delegering

Det finnes ingen generelle regler om delegering av offentlig myndighet i Norge. I henhold til Prop. 46 L punkt 9.5 er utgangspunktet i den tradisjonelle delegeringslæren at myndighet kan delegeres innen den sentrale statsforvaltningen. Ved tildeling av myndighet fra staten til selvstendige rettssubjekter, blant annet kommuner, kreves det hjemmel i lov. Tradisjonell lære er også at kommuner må ha lovhjemmel for å kunne delegere den kompetansen som i lov blir lagt til kommunen. Det må etter alt å dømme foreligge en lovhjemmel både for at kommunestyret skal kunne delegere utøvelse av offentlig myndighet til underordnede organer internt i kommunen, og for å kunne delegere slikt til andre rettssubjekter.

Kommuneloven § 6 bestemmer at kommunestyret er øverste organ og treffer vedtak på vegne av kommunen, så langt ikke annet følger av lov eller delegeringsvedtak. For Longyearbyen lokalstyre følger en tilsvarende regel av Svalbardloven § 30. Det finnes også enkelte bestemmelser i kommuneloven og tilsvarende i Svalbardloven som pålegger en delegeringssperre. Hvis loven sier at organet *selv* skal gjøre noe, betyr det at myndigheten ikke kan delegeres til andre. Det er likevel stor adgang for kommunestyret eller lokalstyret til å delegere til underordnede folkevalgte organer. Det er som hovedregel videre adgang til å delegere myndighet til folkevalgte organer enn til enkeltpersoner. Til ordføreren/lokalstyrelederen, lederen av faste utvalg og administrasjonssjefen kan det delegeres myndighet til «å treffe vedtak i enkeltsaker eller i typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning», jf. for eksempel kommuneloven §§ 9 og 23, jf. Svalbardloven §§ 35 og 39. Kommunal- og moderniseringsdepartementet mener at det etter gjeldende rett er noe uklart om «ikke er av prinsipiell betydning» peker tilbake på både «enkeltsaker» og «typer av saker» eller bare det siste. Den samme uklarheten omfatter også Longyearbyen lokalstyre.

Den vide adgangen til å delegere myndighet til folkevalgte organer, som formannskap og faste utvalg, videreføres. For delegering av myndighet til enkeltpersoner avgrenses det mot saker av prinsipiell betydning, det er viktig at slike saker behandles av kollegiale folkevalgte organer. Det er ikke adgang til å videredelegere myndighet til andre folkevalgte organer, eller enkeltpersoner, og det er heller ikke behov for det. Når kommunestyret først har lagt myndighet til et konkret organ, er det kommunestyret selv som eventuelt må endre på dette.

Delegeringsadgangen til rettssubjekter utenfor kommunen er nå lovregulert i den nye kommuneloven, slik at disse bare kan delegeres myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning. Dette handler ikke om adgangen til å overlate *utførelsen av oppgaver* til noen utenfor kommunen, men myndigheten til å *treffe vedtak* i saker. Det er videre lovfestet at delegeringsadgang i saker som gjelder oppgaver pålagt i lov, bare kan benyttes «innenfor rammene av denne eller annen lov». Det innebærer at det må foretas en lovtolking av hjemmelsgrunnlaget basert på alminnelige rettskildeprinsipper.

Kommunestyrets plikt til å fastsette reglement for delegering og innstilling er videreført.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene på dette området.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 35 b første ledd og § 39 andre ledd.

3.7 Lokalstyreleder

Kommuneloven gir ordføreren begrenset formell myndighet til å treffe vedtak på kommunens vegne. Ordførerens formelle rolle er i hovedsak å være ordstyrer, sette dagsorden og være rettslig representant for kommunen, jf. kommuneloven § 9 samt enkelte saksbehandlingsregler i lovens kapittel 6. I stor grad er det de samme reglene som gjelder for lederen av lokalstyret som for ordføreren i en kommune. Lokalstyrelederens oppgaver følger av Svalbardloven § 35 andre ledd. I Svalbardloven mangler likevel spesifikk regulering av hvorvidt det kan gis fritak for valg til verv som leder eller nestleder for den som har innehatt vervet de siste fire årene, jf. kommuneloven § 9 nr. 1 første ledd tredje punktum. Bestemmelsen om møte- og talerett og muligheten til å la seg representere ved et annet medlem, jf. § 9 nr. 4, er heller ikke eksplisitt regulert i Svalbardloven.

I ny kommunelov er ordførerens myndighet og oppgaver noe utvidet. Det gjelder adgang til å tildele ordføreren myndighet til å kunne opprette enkelte typer utvalg, treffe vedtak i hastesaker og i tillegg lovfesting av forslagsrett i folkevalgte organer der ordføreren ikke er medlem. Delegeringsadgangen i saker som ikke er av prinsipiell betydning, er videreført. Ordføreren pålegges også en plikt til å rapportere til kommunestyret om hvordan den delegerte myndigheten er benyttet.

Bestemmelsen om at en person som har hatt vervet de siste fire årene kan kreve seg fritatt fra

valg til ordfører og varaordfører, er fjernet. Isteden er det vedtatt en generell bestemmelse om at den som ikke på forhånd har samtykket til å stille til valg, ikke skal kunne velges.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler for lederen av Longyearbyen lokalstyre som for ordførere.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 36.

3.8 Kommunale foretak

Kommuneloven kapittel 11 om kommunalt foretak er gitt tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, jf. Svalbardloven § 42. Reglene videreføres i hovedsak i ny kommunelov, men det er i tillegg vedtatt valgbarhetsbegrensninger for kommunestyremedlemmer. Tidligere var Longyearbyen lokalstyre organisert med tre foretak, men man har valgt å gå bort fra denne modellen. Det bør likevel fortsatt være mulig for Longyearbyen lokalstyre å opprette foretak, slik kommunene kan. I høringsnotatet ble det foreslått tilsvarende regler for foretak i Longyearbyen lokalstyre som i kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, men med en lovteknisk endring jf. forslag til § 41 bokstav a.

3.9 Valgbarhet, ombudsplikt og suspensjon

3.9.1 Valgbarhet

Reglene om valgbarhet til andre folkevalgte organer enn kommunestyret følger av kommuneloven § 14. En tilsvarende regel for Longyearbyen lokalstyre, men med en litt annen utforming, er nedfelt i saksbehandlingsforskriften § 13. Det kan synes som om virkeområdet for valgbarhetsregelen er snevrere her enn etter kommuneloven § 14 fordi det bare er nevnt faste utvalg, mens kommuneloven nevner flere andre folkevalgte organer. I praksis løses trolig dette av forskriftens § 1 om anvendelsesområdet.

Hovedregelen er at den som har stemmerett og er bosatt i kommunen/Longyearbyen på tidspunktet for valget, er både valgbar og pliktig til å ta imot valg. Personer som er under stemmerettsalderen, men for øvrig fyller vilkårene for valgbarhet og stemmerett, er valgbare, men ikke pliktig til å ta imot valg. Personer som besitter enkelte funksjoner, er ikke valgbare. Her viser saksbehandlingsforskriften § 13 første ledd andre punk-

tum til at den som i forskrift om lokalstyrevalg § 3-1 er utelukket fra valg til lokalstyret, også er utelukket fra valg til faste utvalg. Det er følgende: Sysselmannen og assisterende sysselmann, administrasjonssjefen i Longyearbyen lokalstyre og dennes stedfortreder, leder av forvaltningsgren (gjelder ikke leder av enkeltstående virksomheter), sekretær i lokalstyret samt revisor og regnskapsansvarlig for Longyearbyen lokalstyre.

Ny kommunelov viderefører hovedregelen i gjeldende kommunelov § 14 om at den som har stemmerett ved kommunestyrevalg og er bosatt i kommunene på valgtidspunktet, er valgbar til folkevalgte organer. Videreført er også regelen om at alle som ikke har nådd stemmerettsalder, men for øvrig fyller vilkårene, er valgbare, men ikke pliktige til å ta imot valg. I hovedsak videreføres også de stillingskategoriene som utelukkes fra valg til kommunale organer. I tillegg skal ansatte i sekretariatet for kontrollutvalget utelukkes fra valg til folkevalgte organer. Videre er stillingskategorien «leder av forvaltningsgren» endret til «kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå» i ny kommunelov.

I tillegg er reglene om valgbarhet og ombudsplikt gjort gjeldende for flere folkevalgte organer enn de som omfattes i dag. Det som er aktuelt for Longyearbyen lokalstyre, er styre for institusjon og styre for foretak.

Se Prop. 46 L punkt 13.1 for utdyping.

I høringsnotatet ble det foreslått at tilsvarende regler bør gjelde for Longyearbyen lokalstyre så langt det er aktuelt, men at stillingsbenevnelsene i Longyearbyen avviker noe fra det som brukes i kommunene. I Longyearbyen lokalstyre heter det for eksempel ikke *kommunalsjefer*, men *sektorsjefer*. Forslaget ble utformet i tråd med dette.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til §§ 36 b og 36 c. I høringsforslaget til § 36 b andre ledd bokstav b, ble imidlertid ordene *på valgtidspunktet* uteglemt. Dette er nå tatt inn i departementets forslag.

3.9.2 Ombudsplikt, uttreden og fritak

Ombudsplikten innebærer at den som blir nominert på en valgliste plikter å stille til valg og ta på seg vervet dersom vedkommende blir valgt. Dette følger av kommuneloven § 14 og saksbehandlingsforskriften for Longyearbyen lokalstyre § 13.

I ny kommunelov videreføres ombudsplikten for valg til kommunale organer. Reglene i kommuneloven er imidlertid endret til at forslagsstilleren pålegges å innhente samtykke for at en kandidat

skal være valgbar og forpliktet til å ta imot valg til folkevalgt organ.

Kravet om at en folkevalgt må oppfylle valgbarhetskriteriene gjennom hele valgperioden, videreføres i ny kommunelov. Den som ikke lenger oppfyller kriteriene, trer endelig ut av organet. Reglene for fritak videreføres i hovedsak, med en mindre justering av ordlyden.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler om ombudsplikt, uttreden og fritak for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til §§ 36 a og 36 b.

3.9.3 Suspensjon

Adgangen til suspensjon er et unntak fra ombudsplikten. Det er i dag regler om suspensjon av folkevalgte som er siktet eller tiltalt for enkelte straffbare forhold i tilknytning til vervet, både i kommuneloven og saksbehandlingsforskriften for Longyearbyen lokalstyre.

Reglene er videreført i ny kommunelov. I tillegg er det fastsatt en utvidet adgang til å suspendere en ordfører også for forhold som ikke har tilknytning til vervet som folkevalgt. Vikårene er at det er tatt ut tiltale og at forholdet har en strafferamme på mer enn tre år. Vedtaket om suspensjon må fattes av kommunestyret selv med 2/3 av de avgitte stemmene. Det er også fastsatt at 90 % av kommunestyrets medlemmer kan beslutte å frata ordføreren vervet dersom vedkommende er uskikket til å ivareta det. Tilsvarende regler for Longyearbyen lokalstyre er foreslått i høringsnotatet.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 36 a første ledd.

3.10 Valg av medlemmer til folkevalgte organer

Valg av medlemmer til andre folkevalgte organer enn kommunestyret skjer ved forholdsvalg eller avtalevalg, jf. kommuneloven § 35 nr. 4. Valg av leder og nestleder i et organ holdes som flertallsvalg, jf. § 35 nr. 3. Bestemmelser om framgangsmåten finnes i kommuneloven §§ 36 til 38 a. Tilsvarende regler for Longyearbyen lokalstyre er det i saksbehandlingsforskriften §§ 11 og 3 til 5 a. I all hovedsak videreføres gjeldende regler i den nye kommuneloven. Reglene om nyvalg og suppleringsvalg er justert i den nye kommuneloven slik at det er samme regler ved varamedlemmers uttreden som for faste medlemmers uttreden.

Tilsvarende regler for Longyearbyen lokalstyre er foreslått i høringsnotatet.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 36 a første ledd.

3.11 Godtgjøring og velferdsgoder

Alle som har et kommunalt tillitsverv, har krav på godtgjøring etter nærmere regler fastsatt av kommunestyret selv, jf. kommuneloven § 42. Dekning av utgifter og økonomisk tap i forbindelse med vervet følger av kommuneloven § 41. De samme reglene gjelder for folkevalgte i Longyearbyen lokalstyre, jf. saksbehandlingsforskriften § 17. Pensjonsordning er regulert i kommuneloven § 43 og forskrift 22. april 1997 nr. 375, og tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre i saksbehandlingsforskriften § 18.

Godtgjøringsreglene og reglene om dekning av utgifter videreføres i ny kommunelov. Det åpnes i tillegg for at ordførere og andre folkevalgte som frikjøpes fra sitt ordinære arbeid, kan motta en fast sum i kompensasjon. Videre gis det regler om ettergodtgjøring, blant annet reguleres retten til å søke om ettergodtgjøring ved fratreden av vervet som folkevalgt.

Retten til ulike velferdsgoder har vært et spørsmål om folkevalgte er å anse som arbeidstakere etter de ulike lovene, som f.eks. folketrygdloven, arbeidsmiljøloven, ferieloven. Ny kommunelov inneholder nye regler om rett til sykepenge, rettigheter ved yrkesskade og permisjoner for folkevalgte med vervet som sin hovedbeskjeftigelse.

Det er foreslått tilsvarende regler for Longyearbyen lokalstyre i høringsnotatet. Det ble også bedt om en vurdering fra høringsinstansene, siden dette er et område hvor det er vanskelig for departementet å ha god nok oversikt. Slike merknader er ikke gitt.

Departementet vurderer det slik at reglene som er tatt inn i ny kommunelov også vil være hensiktsmessige regler for Longyearbyen lokalstyre. Det fremmes derfor forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 36 a første ledd.

3.12 Utvidet innsynsrett og taushetsplikt for folkevalgte

Kommuneloven § 40 nr. 5 pålegger kommunestyret å fastsette reglement for de folkevalgtes rett til innsyn i dokumenter og informasjon om saker. Dette er tilsvarende regulert for Longyearbyen

lokalstyre i saksbehandlingsforskriften § 14 sjette ledd. Kommuneloven har i § 76 en særregel om kommunestyrets innsynsrett (jf. Svalbardloven § 44), men har for øvrig ingen regler om den enkelte folkevalgtes innsynsrett i administrasjonens dokumenter. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har imidlertid utgitt et veilevende normalreglement om innsynsretten.

Det er i henhold til Prop. 46 L behov for et klargjørende regelverk om folkevalgte organers innsynsrett i administrasjonens dokumenter. I ny kommunelov er det tatt inn en bestemmelse om dette i kapittel 11 om saksbehandling. Bestemmelsen plasseres her fordi det med dette ikke gis noen rettigheter eller plikter til den enkelte folkevalgte. Dagens bestemmelse om reglement videreføres ikke.

Den enkelte folkevalgtes mulighet til å kreve innsyn anses godt nok ivaretatt ved at det er tilstrekkelig med kun tre medlemmer for å kreve innsyn.

Det er vedtatt endringer i offentleglova § 16, slik at dokumenter kan unntas offentlighet etter lovens §§ 14 og 15 selv om et folkevalgt organ har krevd innsyn. Det er likevel ikke innført taushetsplikt for de folkevalgte om innholdet i slike dokumenter.

I høringsnotatet er det foreslått tilsvarende regler for innsynsrett og taushetsplikt i Longyearbyen lokalstyre som i kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 37 første punktum.

3.13 Saksbehandlingsregler for folkevalgte organer

Saksbehandlingsreglene i kommuneloven kapittel 6 gjelder for de organene og på den måten som er beskrevet i § 29. Svalbardloven § 37 gir kommuneloven § 30 om møteprinsippet og § 31 om åpne eller lukkede møter tilsvarende anvendelse for lokalstyret. Videre er reglene i kommuneloven om kjønnsrepresentasjon gitt tilsvarende anvendelse ved valg til andre folkevalgte organer enn lokalstyret, jf. Svalbardloven § 37 andre ledd og saksbehandlingsforskriften. Forskriftens anvendelsesområde følger av dens § 1, som er en parallell bestemmelse til kommuneloven § 29.

Dagens virkeområdebestemmelse gir adgang til å opprette organer hvor man vedtar at enkelte av saksbehandlingsreglene ikke skal gjelde, jf. kommuneloven § 29 nr. 3 og saksbehandlingsforskriften § 1 tredje ledd. Denne unntaksregelen er

ikke videreført i ny kommunelov. De nye reglene fører til at de folkevalgte alltid skal behandle sine saker i organer opprettet etter kommuneloven eller særlover, og at alle disse organene vil være omfattet av saksbehandlingsreglene. I ny kommunelov er det nå vedtatt hva som er folkevalgte organer etter kommuneloven og hva som er andre kommunale organer, og da vil det ikke være tvil om når saksbehandlingsreglene gjelder for de ulike formene for sammenkomster.

Reglene for øvrig om møteprinsippet, møteavvikling, møteoffentlighet mv. i ny kommunelov er i stor grad videreføring av gjeldende rett med noen justeringer og moderniseringer av regelverket.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler for saksbehandlingen i Longyearbyen lokalstyre som i kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 37.

3.14 Særlige regler om inhabilitet for folkevalgte og ansatte

Dagens regler i kommuneloven § 40 nr. 3 viser til inhabilitetsreglene i forvaltningsloven kapittel II med noen særregler. Tilsvarende regler for Longyearbyen lokalstyre står i saksbehandlingsforskriften § 14 fjerde og femte ledd. Reglene videreføres i ny kommunelov med enkelte justeringer. Bestemmelsene som gjelder folkevalgte og ansatte, splittes opp og plasseres i henholdsvis kapitlet for saksbehandlingsregler og for administrasjonen.

I høringsnotatet ble det foreslått tilsvarende regler om inhabilitet for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til §§ 37 og 39 andre ledd.

3.15 Økonomiforvaltning

Økonomisk planlegging og styring av økonomiske midler er en viktig side ved kommunenes virksomhet, som det er for virksomheten i Longyearbyen lokalstyre. Kapittel 8 i kommuneloven om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og rapportering er gjort tilsvarende gjeldende for Longyearbyen lokalstyre, med unntak av § 49 om rapportering (kommune-stat-rapportering – KOSTRA), jf. Svalbardloven § 44. Ifølge Prop. 46 L kapittel 20 er et sentralt formål med økonomibe-

stemmelsene å støtte opp om det kommunale selvstyret. Andre formål er blant annet å sikre det finansielle grunnlaget for produksjon av velferdstjenester og gi kreditorene trygghet for kommunenes betalingsdyktighet. Dette er hensyn som tradisjonelt har ligget bak økonomireglene, og som også legges til grunn for disse reglene i ny kommunelov.

I ny kommunelov er det vedtatt følgende bestemmelser om økonomiforvaltningen:

- *Overordnede bestemmelser.* Det er vedtatt en ny innledende bestemmelse som stiller tre overordnede krav til kommunens virksomhet og økonomi; generalbestemmelse om økonomiforvaltningen, overordnet bestemmelse om kommunal planlegging og om finans- og gjeldsforvaltning.
 - *Verktøy for økonomistyring.* Det er lovfestet krav om økonomireglement og finansielle måltall. Kravet innebærer i store trekk en videreføring av dagens krav til innholdet i økonomiplanen og årsbudsjettet. Økonomiplanen kan fungere som handlingsdel til kommuneplanens samfunnsdel. I hovedsak videreføres dagens regler om årsregnskap. Det er i tillegg vedtatt en utvidelse av kommunenes regnskapsplikt til å utarbeide et konsolidert regnskap for kommunen som juridisk enhet og slik at kommunene får plikt til å rapportere det konsoliderte regnskapet til SSB. Det er enkelte endringer i reglene om årsberetningens innhold. Fristene for avleggelse av årsregnskap og årsberetning er videreført og lovfestet.
 - *Balanse i årsbudsjettet og inndekning av merforbruk:* Nivået på dagens krav til budsjettbalanse videreføres med ny ordlyd. Det er fastsatt noen endringer i reglene for inndekning av regnskapsmessig merforbruk.
 - *Skillet mellom drift og investering:* Det er lovfestet som en hovedregel at kommunenes drift bare skal finansieres av løpende inntekter. Dette er et prinsipp som har lang tradisjon i kommunalforvaltningen. Nærmere regler gis i forskrift.
 - *Låneopptak og avdrag på lån:* I hovedsak videreføres gjeldende regler om hvilke formål kommunene kan ta opp lån til. Det åpnes for låneadgang til kjøp av aksjer i rene eiendomselskaper. På visse vilkår vil det kunne tas opp lån til andre investeringer og lån til videre utlån. Reglene for beregning av minimumsavdrag på lån er endret. Enkelte kommuner vil da få et høyere minimumsavdrag enn i dag.
 - *Finans- og gjeldsforvaltning:* Forbudet mot å ta på seg vesentlig finansiell risiko videreføres.
- Det gjelder både på aktivasisiden og for gjeldsforvaltningen. Plikten til å fastsette et finansreglement videreføres også.
- *Garantier.* Kommunene skal fortsatt ha adgang til å garantere for andres økonomiske forpliktelser. Godkjenningsordningen videreføres. Det er vedtatt et generelt forbud mot garantier som innebærer vesentlig økonomisk risiko, og forbudet mot garantier til næringsvirksomhet videreføres.
 - *Statlig kontroll med budsjett og låneopptak:* ROBEK-ordningen (register om betinget godkjenning og kontroll) er videreført og lovfestet med noen justeringer.
 - *Kommunalt rapporteringsregister (KOR):* Kommuneloven § 49 har en bestemmelse om rapportering til bruk i nasjonale informasjonssystemer kalt KOSTRA (kommune-stat-rapportering). Det ble gjort unntak for denne bestemmelsen i Svalbardloven fordi departementet mente det ikke var grunnlag for at Longyearbyen lokalstyre skulle inngå i KOSTRA da. De seinere årene har også Longyearbyen lokalstyre rapportert inn til SSB gjennom dette systemet. I ny kommunelov er rapporteringsplikten for kommunene med en forskriftshjemmel for departementet til å fastsette nærmere regler, videreført.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler for økonomiforvaltning i Longyearbyen lokalstyre som i kommunene. Dette er godt innarbeidede regler som vil bidra til en sunn økonomi så vel i Longyearbyen lokalstyre som i kommunene. Departementet ba imidlertid om høringsinstansenes vurdering av behovet for tilpasninger.

Ingen høringsinstanser har ment noe om behovet for tilpasninger. Statistisk sentralbyrå anbefaler at unntaksbestemmelsen om rapportering til KOSTRA oppheves. Departementet er enig i dette, og det ligger inne i forslaget. Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, med et unntak for kommuneloven § 14-17 første ledd andre punktum, jf. forslag til § 40.

3.16 Privatrettslige virkninger av at disposisjoner er i strid med reglene om lån og garantier

I dag er rettsvirkninger av brudd på økonomireglene i liten grad regulert. I ny kommunelov er det tatt inn klare regler for å gi partene større forutsigbarhet med hensyn til gyldigheten av økono-

miske avtaler. Det vises til Prop. 46 L kapittel 21 for utdyping.

I høringsnotatet ble det foreslått tilsvarende regler for Longyearbyen lokalstyre om dette som for kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, jf. forslag til § 40 første ledd.

3.17 Selvkost

Kommuneloven har ingen regler som begrenser kommunenes adgang til å ta betaling for tjenestene. Brukerbetaling er i noen grad regulert gjennom særlovene, men på ulikt vis. På noen områder er det fastsatt selvkost som øvre grense for brukerbetalingen, uten at dette er et generelt prinsipp. Ved beregning av selvkost kan det oppstå rettslig tvil om hvilke kostnader som kan kreves dekket. I ny kommunelov er det tatt inn grunnleggende regler for hvordan samlet selvkost skal beregnes. Det er de etablerte prinsippene for beregning av selvkost, slik de framgår av Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for selvkost (sist oppdatert i 2014), som nå er lovfestet. Hensikten er å regulere metoden for hvordan samlet selvkost skal beregnes. Hjemmelen for selvkost og hvilke tiltak og tjenester som kan finansieres gjennom gebyr fra innbyggerne, vil fortsatt fremgå av særlovene.

I Svalbardloven § 31 andre ledd er det gitt en særbestemmelse om at Longyearbyen lokalstyre har ansvar for infrastruktur i Longyearbyen, og at lokalstyret selv kan fastsette gebyr for tjenestene, beregnet ut fra prinsippet om selvkost.

I høringsnotatet er hjemmelen i Svalbardloven § 31 andre ledd foreslått videreført. For øvrig ble det foreslått at bestemmelsen i kommuneloven om beregning av selvkost, skal gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, men med en lovteknisk endring, jf. § 41 bokstav b.

3.18 Internkontroll

Internkontrollen er den administrative delen av egenkontrollen og styres av administrasjonssjefen, jf. kommuneloven § 23 nr. 2 andre punktum. For Longyearbyen lokalstyre er dette regulert tilsvarende i Svalbardloven § 39 første ledd tredje punktum. Dagens regelverk slår fast at det skal være internkontroll, uten å si noe mer om omfang og innhold. Det finnes også en rekke

ulike bestemmelser om internkontroll i særlovgivningen.

Kommuneloven har ingen hjemmel for statlig tilsyn med internkontrollen etter denne loven. Særlovene har imidlertid ofte hjemler for statlig tilsyn med internkontroll etter den aktuelle særloven. Det angis der hvem som er tilsynsmyndighet og at tilsynet skal utføres i tråd med kommuneloven kapittel 10 A, jf. Svalbardloven § 43 for Longyearbyen lokalstyre.

Kommunestyret skal holdes informert om kontrollarbeidet i kommunen, jf. kommuneloven § 48 nr. 5 om at årsberetningen også skal redegjøre «for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll...», jf. Svalbardloven § 40 for Longyearbyen lokalstyre.

Det er behov for et mer samordnet og forenklet regelverk for å gjøre arbeidet med internkontroll enklere og for å styrke internkontrollen. Se om dette Prop. 46 L kapittel 23. I ny kommunelov er det tatt inn en mer utfyllende bestemmelse enn dagens og som kan erstatte internkontrollbestemmelser i særlovgivningen. Det grunnleggende er at det slås fast at kommunen skal ha en internkontroll, og at kommunedirektøren har ansvaret. Samtidig tydeliggjøres det at den folkevalgte delen av kommunen ikke er omfattet av internkontrollkravet. Kommunestyret har likevel det overordnede ansvaret, noe som i dag følger av kommuneloven §§ 6 og 76, jf. Svalbardloven §§ 30 og 44 for Longyearbyen lokalstyre.

I ny kommunelov er det ikke fastsatt noen bestemmelse om tilsyn med internkontroll, det vil som etter gjeldende rett fremgå av den enkelte særloven. Det er lovfestet en rapporteringsplikt til kommunestyret om arbeidet med internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn.

En forutsetning for innføringen av en ny og mer omfattende internkontrollbestemmelse, er at det skal skje en etterfølgende særlovgjennomgang. For å unngå dobbeltregulering før dette er gjennomført, er det vedtatt en overgangsordning, jf. ny kommunelov § 31-3. Når særlovgjennomgangen er gjennomført, kan en ny internkontrollbestemmelse tre i kraft, samtidig som den midlertidige bestemmelsen og særlovsbestemmelsene oppheves.

Det fremgår videre at internkontrollbestemmelsen i lov 30. mars 1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten m.m. (helsetilsynsloven) skal holdes utenfor den varslede særlovgjennomgangen, og at forskrift 28. oktober 2016 nr. 1250 om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten fortsatt skal gjelde

ved ytelse av helse- og omsorgstjenester på fastlandet. Dette regelverket gjelder også for Svalbard, og vil på tilsvarende måte fortsatt gjelde ved ytelse av helsetjenester der. Det er først og fremst Longyearbyen sykehus som leverer helsetjenester på Svalbard. Stortinget har vedtatt lov 15. desember 2017 nr. 107 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten mv. (helsetilsynsloven) som skal oppheve og erstatte helsetilsynsloven fra 1984. Den nye helsetilsynsloven er foreløpig ikke satt i kraft, men vil i all hovedsak videreføre gjeldende rett.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende bestemmelser om internkontroll for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, men med en lovteknisk endring, jf. forslag til § 41 bokstav d og g.

3.19 Kontrollutvalget og kontrollutvalgssekretariatet

Kontrollutvalget forestår det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Bestemmelsene i kommuneloven om kontrollutvalg, gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene så langt det passer, jf. Svalbardloven § 44.

I ny kommunelov er det vedtatt å øke minimumstallet i kontrollutvalget fra tre til fem medlemmer. Det er fastsatt at lederen av kontrollutvalget ikke kan være medlem av samme parti som ordføreren. Forbudet mot at ansatte i kommunen eller medlemmer av de sentrale folkevalgte organene kan være medlem av kontrollutvalget, videreføres. Det foreslås i tillegg å utelukke personer som har en ledende stilling i, eller er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlingen i et selskap hvor kommunen har eierinteresser, fra å kunne velges til kontrollutvalget. Bostedskravet i dagens lov videreføres.

Kommunestyret skal sørge for sekretærbistand til kontrollutvalget. Sekretariatets oppgaver er nærmere regulert i kontrollutvalgsforskriften § 20 andre ledd. Bestemmelsen videreføres og er tatt inn i loven.

Bestemmelsen i kontrollutvalgsforskriften § 20 tredje ledd om sekretariatets uavhengighet, videreføres også ved at den er tatt inn i loven, med en tydeliggjøring av hvilke krav som ligger i denne uavhengigheten.

I høringsnotatet ble det foreslått å gjelde tilsvarende regler om dette for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene. Formuleringen om at

reglene gjelder «så langt det passer» ble ikke foreslått videreført da den anses som unødvendig.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, men med en lovteknisk endring jf. forslag til § 41 bokstav e.

3.20 Revisjon

Revisjonsarbeidet i kommunene skal omfatte regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Reglene om revisjon i kommuneloven gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre så langt det passer, jf. Svalbardloven § 44.

Bestemmelsene om todeling av revisjonen og kommunenes frihet til å velge revisjonsordning, samt regler om revisors plikter og myndighet videreføres i ny kommunelov. Revisor skal fortsatt utføre sitt arbeid i samsvar med den rettslige standarden god kommunal revisjonsskikk. I tillegg er det fastsatt en ny generell bestemmelse om krav til revisors uavhengighet. Reglene om regnskapsrevisjonens innhold, revisors plikter og revisjonsberetning i revisjonsforskriften videreføres i hovedsak som lovbestemmelser. Regnskapsrevisors mandat er utvidet med en fast kontroll på økonomiområdet. Gjeldende regler om forvaltningsrevisjon videreføres i hovedsak.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler om revisjon for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene. Formuleringen om at reglene gjelder «så langt det passer» ble ikke foreslått videreført.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, men med en lovteknisk endring, jf. forslag til § 41 bokstav f.

3.21 Styring og kontroll med ekstern virksomhet

Kommuneloven regulerer ikke innholdet i kommunenes eierstyring.

Kommunene setter i stadig større grad ut virksomhet til kommunale selskaper, viser en NIBR-rapport. Se om dette i Prop. 46 L kapittel 26. I ny kommunelov er det derfor fastsatt et krav om eierskapsmelding. Videre er det vedtatt en utvidet innsynsrett for kommunen i eksterne virksomheter som utfører oppgaver for kommunen. Kontrollbehovet vil i hovedsak kunne dekkes gjennom kontrakt, men den lovfestete innsynsretten er ment som en sikkerhetsventil. Innsynsretten bør begrenses til kommunens kontrollutvalg og revisor. Kontrollutvalget fører etter gjeldende rett selskapskon-

troll som omfatter både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. De to ulike komponentene er nå tydeliggjort i loven. Eierskapskontroll bør defineres som en revisjonsoppgave som innebærer at revisjonen både får ansvar for gjennomføringen av forvaltningsrevisjonen og eierskapskontrollen. Kontrollutvalget vil ha som oppgave å planlegge og bestille eierskapskontroller. Minst én gang i løpet av valgperioden skal kontrollutvalget utarbeide en samlet plan for gjennomføring av eierskapskontroller.

Longyearbyen lokalstyre eier i dag ingen selskaper, men har samme adgang som kommunene til å legge ut virksomhet til eksterne.

I høringsnotatet ble det foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler om dette for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, men med en lovteknisk endring, jf. forslag til § 41 bokstav h. Se også forslaget til § 41 bokstav c.

3.22 Statlig kontroll og tilsyn m.m.

Reglene om lovlighetskontroll finnes i kommuneloven § 59 og gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre gjennom Svalbardloven § 43. I ny kommunelov videreføres ordningen i all hovedsak, med noen presiseringer og en ny struktur som gjør bestemmelsene lettere tilgjengelig.

Kommuneloven kapittel 10 A regulerer statlig tilsyn med kommunene. Dette kapitlet er også gitt tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre i Svalbardloven § 43. Hovedtrekkene i gjeldende regulering av statlig tilsyn med kommunene er videreført i ny kommunelov. Det betyr at kommuneloven fortsatt skal regulere *hvordan* statlig tilsyn med kommunepliktene skal skje. Når det kan føres tilsyn, vil fortsatt følge av den enkelte særlov, som f.eks. opplæringslova og sivilbeskyttelsesloven.

Virkeområdet for bestemmelsene om tilsyn videreføres og innebærer at reglene gjelder tilsyn med *kommunepliktene*, med unntak av samordningsbestemmelsene, som også vil gjelde for tilsyn med *aktørpliktene*. Med kommuneplikter menes plikter som bare er pålagt kommunene eller fylkeskommunene (samt eventuelt Longyearbyen lokalstyre), mens aktørplikter er krav til enhver som driver en aktivitet eller tilbyr en tjeneste. Det videreføres også at tilsynet skal være et lovlighetstilsyn.

Hvem som er tilsynsmyndighet, følger av tilsynshjemmelen i den enkelte særloven. Det er som oftest fylkesmannen, men også andre statlige

tilsynsmyndigheter fører tilsyn med kommunene direkte. For Svalbard vil fylkesmannen kunne være Sysselmannen, jf. Svalbardloven § 5 andre ledd, eller f.eks. Fylkesmannen i Troms, som gjennomfører tilsyn for blant annet skolen i Longyearbyen. Et generelt utgangspunkt ved gjennomføring av lovgivning for Svalbard har de senere årene vært at relevante fagmyndigheter utøver tilsyn direkte. Statlige tilsynsmyndigheter, som f.eks. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, vil også kunne ha tilsyn på Svalbard. For nærmere omtale av tilsyn på Svalbard vises til Meld. St. 32 (2015–2016) Svalbard punkt 5.2.

I ny kommunelov er det vedtatt at forvaltningsloven kapittel IV til VI, samt §§ 14, 41 og 42 gjøres gjeldende for hele saksgangen i en tilsynsprosess, ikke bare for «saker om pålegg» (jf. dagens kommunelov § 60 d fjerde ledd). Endringen vil gi kommunen partsrettigheter uavhengig av om det føres tilsyn med kommuneplikter eller aktørplikter.

Forvaltningsloven § 14 innebærer at kommunene får rett til å klage på lovligheten av et pålegg om å utlevere informasjon.

Et pålegg om retting skal fortsatt være den aktuelle reaksjonen når det føres tilsyn med kommunepliktene. Det er foretatt en justering i lovteksten for å synliggjøre dette bedre.

Fylkesmannens oppgave med å samordne statlig tilsyn med kommunene, er videreført og styrket. Oppgaven krever at fylkesmannen tar en aktiv rolle i dialogen med andre statlige tilsynsmyndigheter og sikrer gjensidig informasjonsutveksling. Det er fastsatt i ny kommunelov at fylkesmannen skal formidle til andre tilsynsmyndigheter sin vurdering av situasjonen i den enkelte kommune. Vurderingen skal brukes i tilsynsmyndighetenes planlegging av tilsyn. Fylkesmannen får også en tydeligere rolle i å følge opp og ha dialog med kommunene. Flere fylkesmenn har påpekt at denne presiseringen i loven vil kreve en tettere oppfølging og flere ressurser i embetene enn hva som er tilfelle i dag. Sysselmannen på Svalbard har også tatt opp dette med Justis- og beredskapsdepartementet. Se om dette i kapittel 4.

Det er lovfestet at det skal tas hensyn til den kommunale egenkontrollen i tilsynsarbeidet. Samordningen mellom kommunenes egenkontroll og statlig tilsyn skal inngå i fylkesmannens samordningsoppgave.

Det ble i høringsnotatet foreslått å skulle gjelde tilsvarende regler om dette for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Departementet fremmer forslag i tråd med høringsnotatet, men med en lovteknisk endring, jf. forslag til § 41 bokstav i, j, k og l.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til endringer i Svalbardloven vil på de områdene som er omfattet, ha tilsvarende konsekvenser for Longyearbyen lokalstyre og staten som ny kommunelov vil ha for kommunene og statsforvaltningen. Vurderingene i Prop. 46 L kapittel 29 Økonomiske og administrative konsekvenser er derfor relevante å vise til. Hovedvurderingen der er at «(L)ovforslaget innebærer enkelte nye plikter for kommunene og statsforvaltningen som hver for seg kun har mindre økonomiske og administrative konsekvenser. Sett over tid vil disse endringene i hovedsak også samlet sett ha små økonomiske og administrative konsekvenser.». Det samme kan sies om konsekvensene av de foreslått endringene i Svalbardloven.

Av det som ellers er omtalt som konsekvenser av ny kommunelov i Prop. 46 L, kan spesielt nevnes reglene om statlig tilsyn. En endring her er at fylkesmannen får styrket sin rolle med å samordne statlig tilsyn med kommunene. Totalt sett antas arbeidsbelastningen for fylkesmennene å være tilnærmet lik, men Kommunal- og moderni-

seringsdepartementet sier de vil følge med på om oppfølging av kommunene vil kreve økte ressurser. Den samme endringen er foreslått i Svalbardloven og vil berøre Sysselmannen på Svalbard. Justis- og beredskapsdepartementet vil følge med på mulige konsekvenser for Sysselmannen.

Generelt vil det være noen ekstra kostnader ved innføring av nytt lovverk og tilpasning til dette. Den nye kommuneloven har likevel en enklere struktur og er språklig lettere tilgjengelig enn dagens lov, noe som kan gjøre det lettere å praktisere loven. Etter en helhetlig vurdering av de samlede virkningene av innføring av ny kommunelov, konkluderer Kommunal- og moderniseringsdepartementet med at det neppe er mulig å gi et konkret anslag for de merutgiftene som måtte følge av ny kommunelov, men at det ikke er noen vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser verken for kommunesektoren eller staten. Justis- og beredskapsdepartementet legger til grunn den samme vurderingen når det gjelder forslaget til endringer i Svalbardloven.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovendringsforslaget

Til § 29

Se punkt 3.2 og 3.3.

Bestemmelsen angir formålet med bestemmelsene om Longyearbyen lokalstyre og er en videreføring av dagens formålsbestemmelse. Longyearbyen lokalstyre er et begrenset lokaldemokrati hvis formål er å utføre bestemte oppgaver i Longyearbyen innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Ved innføringen av lokaldemokrati i Longyearbyen, understreket departementet at formålsbestemmelsen i større grad enn kommuneloven § 1 «[var] ment å være retningsgivende for Longyearbyen lokalstyres virksomhet, og vil kunne medføre begrensninger i Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse», se Ot.prp. nr. 58 (2000–2001) kap. 3, s. 27. Dette gjelder fremdeles, og er årsaken til at dagens formålsbestemmelse beholdes.

Andre ledd er i realiteten en videreføring av dagens bestemmelse. Kapitlet gjelder Longyearbyen lokalstyres egeninitierte aktiviteter og lovpålagte oppgaver. Kapitlet gjelder også eventuelle organer som er opprettet etter særlov så langt ikke annet er sagt uttrykkelig eller klart forutsatt i særloven. Med «Longyearbyens lokalstyres virksomhet» menes også virksomhet som skjer innenfor organer som er opprettet etter reglene i denne loven.

Til § 30

Se punkt 3.2.

Første ledd er materielt sett en videreføring av første ledd i dagens bestemmelse og slår fast at lokalstyret er det øverste organet i Longyearbyen lokalstyre. Endringen består i at formuleringen om at lokalstyret er øverste organ skrives i bestemt form. Virksomheten som sådan heter fremdeles Longyearbyen lokalstyre, som er en fellesbetegnelse for lokalstyret med tilhørende administrasjon og underliggende utvalg, råd og komiteer. Delegeringsreglene følger av § 35 b.

Andre ledd slår fast at Longyearbyen lokalstyre som selvstendig rettssubjekt har alminnelig retts-

lig handleevne og et ansvar for bruken av denne. Bestemmelsen har sin parallell i ny kommunelov § 2-1 andre ledd.

Til § 31

Se punkt 3.2.

Andre ledd er hentet fra kommuneloven § 2-1 tredje ledd og markerer at lokalstyret i likhet med kommunene er underlagt begrensninger innenfor de rammer lovgivningen til enhver tid fastsetter. Videre tydeliggjøres de særskilte forutsetningene for Longyearbyen lokalstyre ved at det presiseres i lovteksten at myndigheten og virksomheten utøves innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Dette er en retningslinje og et hensyn Longyearbyen lokalstyre må ta i sin myndighetsutøvelse. På grunn av de særskilte forutsetningene som gjelder for administrasjonen av Longyearbyen, må Longyearbyen lokalstyre ta hensyn til nasjonale og svalbardpolitiske formål i sin myndighetsutøvelse og forvaltning ellers.

Tredje ledd er en videreføring av gjeldende rett, med det tillegget at det i tredje punktum er tatt inn en henvisning til § 41 bokstav b, som slår fast at ny kommunelov kapittel 15 om selvkost får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

Til § 32

Se punkt 3.4.

Første ledd er hovedsakelig en videreføring av gjeldende rett. Bestemmelsen angir at forvaltningsloven og offentleglova skal gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyres virksomhet som for kommunene. I tillegg foreslår departementet å ta inn arkivlova i bestemmelsen. Det skyldes at Longyearbyen lokalstyre ikke omfattes av den definisjonen som er gitt av offentlig organ i arkivlova § 2 bokstav g. Dette betyr at de samme reglene skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene etter disse lovene. Det vises for øvrig til spesialmerknadene til § 32 i Ot.prp. nr. 58 (2000–2001).

Andre ledd er nytt og viser til ny kommunelov § 4-1. *Første punktum* pålegger Longyearbyen lokalstyre å informere om egen virksomhet. Dette kravet knytter seg til virksomhet som foregår i Longyearbyen lokalstyre som rettssubjekt. Longyearbyen lokalstyre skal videre informere om virksomhet som foregår i et annet rettssubjekt når dette utfører oppgaver for Longyearbyen lokalstyre. Informasjonsplikten vil typisk gjelde for selskaper og andre egne rettssubjekter som er eid av Longyearbyen lokalstyre, og som yter tjenester til Longyearbyen lokalstyre direkte eller til innbyggerne i Longyearbyen. Informasjonsplikten gjelder også for virksomhet som foregår i egne rettssubjekter som er helt eller delvis eid av private/staten når disse utfører oppgaver for Longyearbyen lokalstyre. Plikten er kun knyttet til de oppgaver eller lignende som andre rettssubjekter utfører for Longyearbyen lokalstyre. Dette vil for eksempel kunne være å informere om aktiviteter og lignende som andre rettssubjekter utfører for Longyearbyen lokalstyre og som har direkte innvirkning på innbyggerne i Longyearbyen. Etter *andre punktum* plikter Longyearbyen lokalstyre å legge til rette for at alle kan få tilgang til den informasjonen Longyearbyen lokalstyre gir. Dette kan innebære både tiltak for å tilpasse informasjonen til mottakerne og tiltak for å gjøre informasjonen fysisk eller elektronisk tilgjengelig.

Verken *andre ledd første punktum* eller *andre punktum* regulerer nærmere hvilke konkrete forhold det skal informeres om, hvor mye det skal informeres, hvordan det skal informeres eller til hvem det skal informeres. Det er i utgangspunktet opp til Longyearbyen lokalstyre selv å vurdere disse spørsmålene ut fra lokale behov og tilgjengelige ressurser. Det vil likevel være i strid med bestemmelsen helt å unnlate å informere eller å informere i svært liten grad. Bestemmelsen gir Longyearbyen lokalstyre frihet til å fylle informasjonsplikten med innhold. Dette innebærer at innbyggere, presse eller andre ikke kan påberope seg at Longyearbyen lokalstyre ikke har gitt dem den nødvendige informasjonen. Bestemmelsen pålegger ikke Longyearbyen lokalstyre å informere på andre språk enn norsk.

Til § 34

Paragrafen er en videreføring av gjeldende rett.

Andre ledd fastslår at det fremdeles skal være forholdsvalg og at valget skal gjelde for fire år. Departementet foreslår noen rent språklige endringer, blant annet at «forholdstallsvalg» endres

til «forholdsvalg» i samsvar med formuleringen som brukes i den nye kommuneloven. Regelen om flertallsvalg videreføres i tilfelle det ikke blir levert inn eller godkjent noe listeforslag, eller dersom det bare blir levert inn eller godkjent ett listeforslag. I disse tilfellene passer ikke reglene om forholdsvalg fordi forutsetningen for et slikt valg er at det finnes flere lister å beregne ut fra. Det vises for øvrig til spesialmerknadene til § 34 i Ot.prp. nr. 3 (2006–2007) Om lov om endringer i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard.

Tredje ledd angir antall medlemmer i lokalstyret. Departementet anser det ikke som nødvendig å øke antall medlemmer, og viser til at det i kommuneloven er foreslått at kommunestyret i kommuner med under 5000 innbyggere skal ha minst 11 medlemmer. Det foreslås å endre formuleringen om «ulike tall» til «oddetall».

Til § 35

Se punkt 3.6.1 og 3.6.2.

På prinsipielt grunnlag, som for kommunene på fastlandet, bør det også for Longyearbyen lokalstyre bestemmes i lov hvilke folkevalgte organer som kan opprettes, jf. *første ledd*. Bestemmelsen fastslår at det kreves hjemmel i lov for å opprette folkevalgte organer. Lokalstyret kan ikke opprette andre organer enn dem som fremgår av lov. Tilsvarende bestemmelse finnes i ny kommunelov § 5-1 første ledd. Det vises til merknadene til § 5-1.

Andre ledd fastslår hva som regnes som folkevalgt organ for Longyearbyen lokalstyre etter Svalbardloven. Bestemmelsen har sin parallell i ny kommunelov § 5-1 andre ledd. Ikke alle organene som regnes som folkevalgte organer i ny kommunelov har sitt motsvar i andre ledd fordi flere av disse ikke er relevante for Longyearbyen lokalstyre, som for eksempel representantskap for kommunalt oppgavefelleskap.

Tredje ledd fastslår at for enkelte organer skal navnebetegnelsen som fremgår av andre ledd, benyttes om organet.

Fjerde ledd sier at folkevalgte etter denne loven er medlemmer av lokalstyret og personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ eller et annet organ i Longyearbyen lokalstyre etter § 35 a. Se for øvrig merknadene til ny kommunelov § 5-1 fjerde ledd.

Til § 35 a

Se punkt 3.6.2.

Paragraf 35 a tilsvarende ny kommunelov § 5-2, og slår fast at andre organer i Longyearbyen lokal-

styre skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven, jf. *første ledd*.

Andre ledd bestemmer hva som skal regnes som andre organer i Longyearbyen lokalstyre.

Tredje ledd slår fast at bestemmelsene som gjelder for folkevalgte organer etter § 35 også gjelder for andre organer i Longyearbyen lokalstyre.

Til § 35 b

Se punkt 3.6.2.

Første ledd viser til ny kommunelov §§ 5-3 og 5-4 om hhv. intern delegering og om delegering til andre rettssubjekter. I Longyearbyen lokalstyre tilsvarende ordføreren lokalstyrelederen og kommunedirektøren administrasjonssjefen.

Andre ledd viderefører gjeldende rett ved at det slås fast at administrasjonsutvalget skal ha minst fem medlemmer. For øvrig gjelder ny kommunelov § 5-6 tilsvarende. Det innebærer blant annet at administrasjonsutvalget kan opprette et arbeidsutvalg med medlemmer som er valgt blant medlemmene av administrasjonsutvalget, jf. ny kommunelov § 5-6 tredje ledd. I Longyearbyen lokalstyre tilsvarende formannskapet administrasjonsutvalget.

Tredje ledd fastslår at lokalstyret selv kan opprette utvalg for lokale formål. Lokalstyret kan imidlertid ikke opprette utvalg for en geografisk del av Longyearbyen. Reglene om komiteer til blant annet forberedende behandling av saker videreføres ikke. Utvalgene kan være både tidsbegrensede og varige. Det vises til merknadene til ny kommunelov § 5-7.

Fjerde ledd gir en rekke av kommunelovens bestemmelser anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Dette gjelder reglene om komiteer, styre for en institusjon, partssammensatte utvalg, reglement for folkevalgte organer og reglement for delegering og innstilling. I dag er det ikke egne regler i Svalbardloven om styre for en institusjon eller om partssammensatte utvalg. Kommunelovens regler om disse organene foreslås gjort gjeldende for Longyearbyen lokalstyre. Det som i ny kommunelov § 5-11 i parentes er omtalt som administrasjonsutvalg, skal for Longyearbyen lokalstyre kun omtales som partssammensatt utvalg for å unngå sammenblanding med administrasjonsutvalget.

Femte ledd gir reglene om ungdomsråd i ny kommunelov § 5-12 tredje til femte ledd anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Det er kun de delene av paragrafen som gjelder ungdomsråd som skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre siden Longyearbyen ikke er et livsløpssamfunn. For-

skriftene i medhold av bestemmelsen vil også gjelde for Longyearbyen lokalstyre så langt gjelder ungdomsråd og medvirkningsordning for ungdom. Den nye kommuneloven fastsetter at det skal velges et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Tilsvarende foreslås i Svalbardloven. Den vedtatte, men ikke ikraftsatte endringen av Svalbardloven § 36 b om ungdomsråd oppheves, jf. romertall III i vedlegget.

Til § 36

Se punkt 3.7.

Lokalstyrelederen vil etter bestemmelsene i denne paragrafen få et noe utvidet myndighetsområde, jf. den nye kommuneloven. Lokalstyrelederen vil få tale-, møte- og stemmerett i folkevalgte organer uten å være medlem av organet. I tillegg vil lokalstyrelederen med dette ha forslagsrett. Lokalstyrelederen vil også kunne treffe vedtak i saker uten prinsipiell betydning, i hastesaker slik dette er definert i ny kommunelov § 6-1 med videre henvisninger, og vil kunne delegeres myndighet til å opprette utvalg med saker uten prinsipiell betydning. Lokalstyrelederen må også samtykke til å stille til valg. Det nevnes til slutt at lokalstyrelederen etter forslaget vil få plass i administrasjonsutvalget på sitt partis eller sin gruppes kvote. Det vises for øvrig til spesialmerknadene til ny kommunelov §§ 6-1 og 6-2.

Dagens regler om lokalstyrekomiteer videreføres gjennom henvisningen til ny kommunelov § 5-7 i forslaget til § 35 b.

Til § 36 a

Se punkt 3.6, 3.9, 3.10 og 3.11.

Paragrafen gir ny kommunelov kapittel 7 og 8 anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

Det er gjort unntak for §§ 7-2 og 7-3. Se egne bestemmelser om valgbarhet og utelukkelse fra valg i forslaget §§ 36 b og 36 c.

Bestemmelsene inneholder enkelte nye regler om godtgjøring ved frikjøp, ettergodtgjøring, rett til sykepenger, rettigheter ved yrkesskade og permisjoner. Ny kommunelov § 8-5 lovfester en utbredt praksis i kommunene med å fastsette én total godtgjøring for folkevalgte som er frikjøpt. Ny kommunelov § 8-6 gir folkevalgte som har hatt det å være folkevalgt som sin hovedbeskjeftigelse, men som ikke blir gjenvalgt, eller som må fratre i løpet av valgperioden, krav på forlenget godtgjøring i inntil seks måneder. Annen inntekt skal komme til fratrekk. Ny kommunelov § 8-8 regulerer de folkevalgtes rett til sykepenger. Etter denne

bestemmelsen vil folkevalgte som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse, få utbetalt samme sum i sykepengesom ansatte. Det er også foreslått en ny bestemmelse om rettigheter ved yrkesskade, se kommuneloven § 8-9. Det vises for øvrig til merknadene til disse bestemmelsene i Prop. 46 L (2017–2018).

Til § 36 b

Se punkt 3.9.

Bestemmelsen tilsvare ny kommunelov § 7-2 om valgbarhet, men har fått en egen utforming her fordi vilkårene for valgbarhet må utformes særskilt for Longyearbyen. Videre er heller ikke alle de organene o.l. som nevnes i ny kommunelov § 7-2 første ledd, relevante for Longyearbyen lokalstyre.

Reglene om hastevedtak videreføres gjennom forslaget til § 37 første ledd, jf. kommuneloven § 11-8.

Bestemmelser om ungdomsråd gjøres gjeldende for Longyearbyen lokalstyre gjennom § 5-12 tredje til femte ledd. Den nye § 36 b, som er vedtatt, men ikke satt i kraft, oppheves.

Til § 36 c

Bestemmelsen tilsvare ny kommunelov § 7-3, men har fått en egen utforming her. De samme hensynene som begrunner utelukkelse av fylkesmannen mv. ved valg, gjelder også for sysselmannen. På denne bakgrunnen, samt at stillingsbenevnelsene som brukes i kommunene ikke samsvarer med dem som brukes i Longyearbyen lokalstyre, gis det en egen bestemmelse om hvem som er utelukket fra valg til folkevalgte organer.

Til § 37

Se punkt 3.12 og 3.13.

Det lovfestes med dette tilsvarende saksbehandlingsregler for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene. Bestemmelsene som gjøres gjeldende gjennom forslaget til § 37 gjelder blant annet regler for møte, innkalling og saksliste, møteoffentlighet og hastesaker. Forskriftshjemmelen for egne saksbehandlingsregler oppheves da reglene om saksbehandling i folkevalgte organer gjøres gjeldende fullt ut gjennom henvisningsbestemmelser. Det vises for øvrig til merknadene til de relevante paragrafene i ny kommunelov.

Til § 38

Paragraf 38 foreslås opphevet da reglene om folkevalgtes rettigheter og plikter er gitt i § 36 a ved henvisning til kommunelovens regler om dette.

Til § 39

Se punkt 3.6.4 og 3.6.5.

Paragraf 39 er endret ved at kommunelovens bestemmelser om administrasjonen gis tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Oppgavene til Longyearbyen lokalstyres administrasjonssjef fremgår av ny kommunelov § 13-1 andre til syvende ledd.

Til § 39 a

Paragraf 39 a oppheves da reglene om åremål videreføres i forslaget til ny kommunelov § 13-2, som er foreslått å gjelde for Longyearbyen lokalstyre gjennom § 39.

Til § 40

Se punkt 3.15.

Første ledd første punktum innebærer at kommuneloven kapittel 14 gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

«Tilsvarende anvendelse» innebærer at kommunelovens regler skal gjelde på samme måte for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Kommunelovens bestemmelser om økonomiforvaltning gjøres i hovedsak gjeldende for Longyearbyen lokalstyre. Enkelte av de foreslåtte bestemmelsene som det henvises til er nye, og disse kommenteres nærmere nedenfor. For øvrig vises det til merknadene til de enkelte bestemmelsene i Prop. 46 L (2017–2018).

Paragraf 14-6 første ledd bokstav d er ny og stadfester en plikt til å utarbeide et samlet årsregnskap for kommunen som juridisk enhet. Femte ledd slår fast at regnskapsopplysninger skal bokføres mv. i samsvar med bokføringsloven §§ 3 til 14. Bokføringsloven gjelder ikke for Svalbard, men det legges til grunn at Longyearbyen lokalstyre skal følge de prinsippene for bokføring som fremgår av de nevnte bestemmelsene.

Ny kommunelov § 14-8 gjelder for interkommunale politiske råd og oppgavefellesskap, og er ikke aktuell for Longyearbyen lokalstyre.

Paragraf 14-13 andre ledd er ny. Den pålegger kommunene å iverksette tiltak dersom det avdekkes avvik fra finansreglementet. Paragraf 14-13 femte ledd slår fast at dersom kommunens avtale-

part forsto eller burde ha forstått at en avtale innebærer vesentlig finansiell risiko, og dermed er i strid med § 14-1 tredje ledd, vil avtalen være ugyldig.

Paragraf 14-14 fjerde og femte ledd er også nye. Bestemmelsene stiller krav om at kommunene dokumenterer overfor avtaleparten at de i bestemmelsene opplistede vilkår er gyldige.

Paragraf 14-15 andre ledd er ny og gir adgang til å ta opp lån på visse betingelser for å finansiere kjøp av alle aksjene i eiendomsselskap som eies av kommunen.

Paragraf 14-16 første og andre ledd er ny. Bestemmelsen gir adgang til i visse tilfeller å ta opp lån til investeringer som lokalstyret ikke eier selv. Blant annet vil Longyearbyen lokalstyre kunne ta opp lån for å finansiere tilskudd til investeringer i varige driftsmidler som eies av en annen kommune eller staten. Videre kan Longyearbyen lokalstyre ta opp lån for å finansiere tilskudd til investeringer i varige driftsmidler som eies av et selskap der Longyearbyen lokalstyre har bestemmende innflytelse. Det gis også adgang til å ta opp lån for å finansiere tilskudd til investeringer i endringer på varige driftsmidler som eies av andre enn Longyearbyen lokalstyre, hvis endringen er nødvendig for å gjennomføre en investering i et varig driftsmiddel som Longyearbyen lokalstyre eier selv.

Paragraf 14-17 første ledd bokstav c er ny og innebærer at det ikke kan tas opp lån til videre utlån hvis utlånet innebærer vesentlig økonomisk risiko for Longyearbyen lokalstyre. For kommunene er det gjort unntak fra den begrensningen for lån til boligsosiale formål, jf. andre punktum. For Longyearbyen lokalstyre foreslås et unntak fra dette unntaket. På grunn av de særlige forholdene på Svalbard er det ikke aktuelt med lån til boligsosiale formål, og det er derfor ikke riktig med en slik unntaksregel. Andre ledd begrenser hvordan mottatte avdrag på utlån som er finansiert med låneopptak etter første ledd, kan brukes i budsjettet. Adgangen til å bruke mottatte avdrag til nye utlån er ny.

Paragraf 14-19 første ledd er nytt. Longyearbyen lokalstyre kan ikke stille kausjon eller annen økonomisk garanti hvis dette innebærer vesentlig økonomisk risiko for Longyearbyen lokalstyre.

Paragraf 14-21 gjelder overdragelse av krav på skatter og avgifter, og vil gjelde for de avgifter Longyearbyen lokalstyre kan kreve inn.

Paragraf 14-22 gjelder motregning ved skyldig skatt, avgift og gebyrer. Longyearbyen lokalstyre har ikke beskatningsmyndighet, men bestemmelsen vil gjelde for de gebyrer Longyearbyen lokalstyre kan kreve inn.

Første ledd andre punktum er ment som en presisering av at de nevnte dokumentene skal sendes til Justis- og beredskapsdepartementet til orientering. Dette er en ren videreføring av gjeldende rett.

Andre ledd er ny og innebærer at rapportering til staten (KOSTRA) skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre. I dag er det gjort unntak for plikt til slik rapportering i Svalbardloven, men dette gjøres faktisk i dag og bestemmelsene bør gjøres gjeldende.

Til § 41

Se punktene 3.8, 3.15, 3.17, 3.18, 3.19, 3.20, 3.21 og 3.22.

Bokstav a viderefører adgangen til at deler av Longyearbyen lokalstyres virksomhet kan opprettes som kommunalt foretak. Nærmere regler fremgår av ny kommunelov kapittel 9. Dagens bestemmelser videreføres i stor grad.

Bokstav b innebærer at Longyearbyen lokalstyre må følge kommunelovens regler om beregning av selvkost. Longyearbyen lokalstyre kan kreve inn gebyrer for tjenester knyttet til infrastruktur som ikke ivaretas av staten. Dette videreføres i Svalbardloven § 30. I likhet med ny kommunelov kapittel 15 gjelder beregningsreglene bare så langt det ikke er gitt regler for beregning av selvkost i annen lov. Det vises for øvrig til merknadene til ny kommunelov § 15-1.

Ny kommunelov § 9-5 andre ledd om at medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret ikke kan velges til styremedlem i foretaket, er ny. Dette gjelder også for kommunedirektøren, jf. ny kommunelov §§ 7-3, jf. 7-2. Ny er også § 9-14 om rapportering til styret i foretaket om internkontroll og statlig tilsyn.

Bokstav c innebærer at kommuneloven kapittel 21 om representasjon av begge kjønn i styret i aksjeselskaper også gjelder for Longyearbyen lokalstyre dersom det blir aktuelt å opprette slike selskaper. Bestemmelsen er ny for Longyearbyen lokalstyre.

Bokstavene d, e, f og g innebærer at kommunelovens regler om kontrollansvar og kontrollutvalg, revisjon og internkontroll fortsatt skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre. Den nye kommuneloven viderefører i stor grad dagens rettstilstand med enkelte nye regler. For eksempel kan ikke kontrollutvalgets leder tilhøre samme parti som ordføreren (lokalstyreleder), jf. ny kommunelov § 23-1 andre ledd. Personer som har sentrale stillinger eller verv i kommunale selskaper, kan ikke sitte i kontrollutvalget, jf. ny kommunelov § 23-1 tredje ledd bokstav g.

Bokstav h innebærer at kommuneloven kapittel 26 om eierstyring også gjelder for Longyearbyen lokalstyre dersom det blir aktuelt å legge ut virksomhet til eksterne aktører. Bestemmelsen er ny.

Bokstav i innebærer at kommunelovens regler om lovlighetskontroll fortsatt skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre. Det er Justis- og beredskapsdepartementet som skal foreta lovlighetskontrollen med Longyearbyen lokalstyre.

Bokstav j innebærer at kommuneloven kapittel 28 om statlig kontroll med kommuner og fylkeskommuner med økonomisk ubalanse (ROBEK) også gjelder for Longyearbyen lokalstyre dersom en slik situasjon skulle oppstå.

Bokstav k innebærer at kommuneloven kapittel 29 om utlegg og konkurs også gjelder for Longyearbyen lokalstyre dersom det skulle bli aktuelt.

Bokstav l innebærer at kommuneloven kapittel 30 om statlig tilsyn også regulerer hvordan tilsynet med Longyearbyen lokalstyre skal skje. Den enkelte lov det skal føres tilsyn med, må gi konkret hjemmel for at det skal kunne føres tilsyn.

Til §§ 42–44

Paragrafene foreslås opphevet fordi innholdet nå er samlet ett sted, i § 41.

Til § 44 a

Se punkt 3.5.

Paragrafen foreslås opphevet. Det foreslås ikke bestemmelser om innbyggerdeltakelse i Svalbardloven. Longyearbyen lokalstyre skal fungere innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk, og det er et sterkere behov for statlig kontroll med aktiviteten i Longyearbyen.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i Svalbardloven m.m. (tilpasning til ny kommunelov).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i Svalbardloven m.m. (tilpasning til ny kommunelov) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i Svalbardloven m.m. (tilpasning til ny kommunelov)

I

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 29 andre ledd skal lyde:

Dette kapitlet gjelder for Longyearbyen lokalstyres *virksomhet*.

§ 30 skal lyde:

Longyearbyen skal ha et folkevalgt styre (lokalstyret), som er *det øverste organet* i Longyearbyen lokalstyre. Lokalstyret treffer vedtak på vegne av Longyearbyen lokalstyre, så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak.

Longyearbyen lokalstyre er et eget rettssubjekt og kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar.

§ 31 skal lyde:

Longyearbyen lokalstyre kan drive virksomhet av allmenn interesse som har tilknytning til Longyearbyen, og som ikke ivaretas av staten.

Longyearbyen lokalstyre utøver sin myndighet og virksomhet innenfor nasjonale rammer og rammen av norsk svalbardpolitikk.

Longyearbyen lokalstyre har ansvar for infrastruktur i Longyearbyen som ikke er tillagt staten eller andre. Lokalstyret kan selv fastsette gebyr for slike tjenester. Gebyret skal beregnes ut fra prinsippet om selvkost, *jf. § 41 bokstav b*.

§ 32 skal lyde:

Forvaltningsloven, *offentleglova* og *arkivlova* gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Longyearbyen lokalstyre skal aktivt informere om sin egen virksomhet og om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av lokalstyret. Longyearbyen lokalstyre skal også legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon.

§ 34 andre og tredje ledd skal lyde:

Medlemmene i lokalstyret skal velges ved forholdsvalg. Dersom det ikke foreligger mer enn ett godkjent listeforslag, holdes valget likevel som et

flertallsvalg. Valget gjelder for fire år. Det kan i løpet av perioden holdes suppleringsvalg etter egne regler.

Lokalstyret skal ha minst *elleve* medlemmer, og medlemstallet skal være et *oddetall*. Endring av medlemstallet vedtas av lokalstyret selv senest 31. desember i nest siste år av valgperioden, med virkning for kommende valgperiode.

§ 35 skal lyde:

Folkevalgte organer skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven eller etter bestemmelser om slike organer i andre lover.

Folkevalgte organer etter denne loven er

- a) lokalstyret
- b) administrasjonsutvalget
- c) utvalg, inkludert kontrollutvalget
- d) arbeidsutvalg
- e) lokalstyrekomiteer
- f) folkevalgte organer hjemlet i særlov.

Folkevalgte organer som nevnt i andre ledd bokstav a, b, c og e skal ha navn som inkluderer den betegnelsen som er brukt om organet der.

Med folkevalgte menes i dette kapitlet medlemmer av lokalstyret og personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ eller et annet organ i Longyearbyen lokalstyre etter § 35 a.

Ny § 35 a skal lyde:

Andre organer i Longyearbyen lokalstyre skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven.

Andre organer i Longyearbyen lokalstyre etter denne loven er

- a) partssammensatte utvalg
- b) styret for en institusjon
- c) styret for et lokalstyreforetak
- d) ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom.

For øvrig gjelder de samme bestemmelsene som for folkevalgte organer etter § 35.

Ny § 35 b skal lyde:

Kommuneloven § 5-3 tredje ledd om intern delegering og § 5-4 om delegering til andre rettssubjekter gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

Lokalstyret velger selv et administrasjonsutvalg med minst fem medlemmer. Kommuneloven § 5-6 andre til femte ledd om formannskap og fylkesutvalg gjelder tilsvarende for valg av medlemmer og administrasjonsutvalgets virksomhet.

Lokalstyret kan selv opprette utvalg for lokale formål eller for deler av Longyearbyen lokalstyres virksomhet. Slike utvalg skal ha minst tre medlemmer. Kommuneloven § 5-7 andre til femte ledd om utvalg gjelder tilsvarende for valg av medlemmer og utvalgenes virksomhet.

Kommuneloven §§ 5-9, 5-10, 5-11, 5-13 og 5-14 om kommunestyrekomiteer, styret for institusjon, partssammensatte utvalg, reglement for folkevalgte organer og reglement for delegering og innstilling gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

Longyearbyen lokalstyre skal selv velge et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Kommuneloven § 5-12 tredje til femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 36 skal lyde:

Lokalstyret velger selv en leder og en nestleder blant administrasjonsutvalgets medlemmer. De som skal velges, må før valget ha samtykket til å stille til valg. Lokalstyrelederen og nestlederen velges for hele valgperioden. Kommuneloven § 6-1 og § 6-2 fjerde ledd gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

§ 36 a skal lyde:

Kommuneloven kapittel 7 om valg til folkevalgte organer og kapittel 8 om rettigheter og plikter for folkevalgte gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, med unntak av §§ 7-2 og 7-3 og med den tilpasningen som følger av andre ledd.

Det konstituerende møtet etter kommuneloven § 7-1 første ledd skal holdes innen seks uker etter at valgoppgjøret er avsluttet.

§ 36 b skal lyde:

Denne bestemmelsen gjelder ved valg til

- a) utvalg, inkludert kontrollutvalg og partssammensatte utvalg*
- b) styret for en institusjon*
- c) styret for et lokalstyreforetak*
- d) folkevalgte organer hjemlet i en særlov.*

En person er valgbar og plikter å ta imot valg hvis følgende vilkår er oppfylt:

- a) Han eller hun har stemmerett ved lokalstyrevalg.*
- b) Han eller hun er innført i befolkningsregisteret som bosatt i Longyearbyen på valgtidspunktet.*
- c) Han eller hun har skriftlig samtykket til å stille til valg.*

Personer som ikke har nådd stemmerettsalderen, men som for øvrig fyller vilkårene for valgbarhet og stemmerett, er valgbare, men er ikke pliktige til å ta imot valg.

§ 36 c skal lyde:

Utelukket fra valg til organer nevnt i § 36 b er

- a) sysselmannen og assisterende sysselmann*
- b) administrasjonssjefen i Longyearbyen lokalstyre og dennes stedfortreder*
- c) sektorsjefer og ledere på tilsvarende nivå*
- d) sekretærer for lokalstyret*
- e) den som har ansvaret for regnskapsfunksjonen i Longyearbyen lokalstyre*
- f) den som foretar revisjonen i Longyearbyen lokalstyre*
- g) ansatte i sekretariatet i kontrollutvalget.*

Medlemmer og varamedlemmer av kontrollutvalget kan ikke velges som

- a) leder eller nestleder for lokalstyret*
- b) medlem eller varamedlem av administrasjonsutvalget*
- c) medlem eller varamedlem av et folkevalgt organ med beslutningsmyndighet*
- d) medlem eller varamedlem av en lokalstyrekomite.*

Den som er ansvarlig for regnskapet i et lokalstyreforetak, er ikke valgbar til styret i foretaket.

En kandidat ved lokalstyrevalget er ikke valgbar til stemmestyret, jf. forskrift om lokalstyrevalg § 7-4 første ledd.

En kandidat som ellers ville vært utelukket fra valg på grunn av sin stilling, er likevel valgbar hvis han eller hun har fratrådt stillingen når organet trer i funksjon.

§ 37 skal lyde:

Kommuneloven §§ 11-2 til 11-13 om saksbehandlingen i folkevalgte organer gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre. For styret i et lokalstyreforetak gjelder bare § 11-3 andre og tredje ledd og §§ 11-4 til 11-7, 11-10 og 11-11.

§ 38 oppheves.

§ 39 skal lyde:

Lokalstyret ansetter selv en administrasjonssjef, som skal være leder av Longyearbyen lokalstyres administrasjon.

Kommuneloven kapittel 13 om administrasjonen gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

§ 39 a oppheves.

§ 40 skal lyde:

Kommuneloven kapittel 14 om økonomiforvaltning gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, med unntak av §§ 14-8 og 14-17 første ledd andre punktum. Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering.

Kommuneloven kapittel 16 om kommunenes og fylkeskommunenes rapportering til staten gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

§ 41 skal lyde:

Følgende kapitler i kommuneloven gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre

- a) kapittel 9 om kommunale foretak*
- b) kapittel 15 om selvkost*
- c) kapittel 21 om representasjon av begge kjønn i styret av aksjeselskaper*
- d) kapittel 22 om kommunestyrets kontrollansvar*
- e) kapittel 23 om kontrollutvalg*
- f) kapittel 24 om revisjon*
- g) kapittel 25 om internkontroll*
- h) kapittel 26 om eierstyring*
- i) kapittel 27 om lovlighetskontroll*
- j) kapittel 28 om statlig kontroll med kommuner og fylkeskommuner med økonomisk ubalanse (ROBEK)*
- k) kapittel 29 om utlegg og konkurs*
- l) kapittel 30 om statlig tilsyn.*

§§ 42 til 44 a oppheves.

II

I lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner oppheves § 31-6 nr. 2.

III

I lov 16. juni 2017 nr. 62 om endringer i kommunelova m.m. (råd for eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom) skal del II oppheves.

IV

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.
2. Fram til kommuneloven kapittel 25 trer i kraft, gjelder følgende bestemmelser for internkontroll:
3. a. Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll.
- b. I årsberetningen skal det redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll med virksomheten.
- c. Administrasjonssjefen skal rapportere til lokalstyret om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

